దు వ్రాస్వరు రాంబిరెడ్డిగారు
Annamedu
Nayudupet Po
Nellore Dt

Reg. No. M. 2580

జమీన్ రైతు

జమీందారీ రయితుల ఆర్థిక సాంఘిక వ్యవసాయిక భాగ్యోదయమునకు.

సంపుటము ౩ | శనివారము | నెల్లూరు | సంచిక ౩

రావు! శిస్తువసూలుకు, అరెస్టువారంటులా?

మా వెంకటగిరి యెస్టేటువారి చర్యలువానాటి కి శృతిమించుచున్నవి. క్రమముగా శిస్తువసూలుకాని పద్దులకు దావాచేయుటయు ప్రతివాదులకు నోటీసులు జారీగాకనే డిక్రీలు పొందుటయు నిరుడు మొదలుకొని వచ్చినప్పటినుండి డిక్రీలు వసూలుచేయుటయు వృద్ధశ్యము తోగూడ రైతులను అవమానపరచవలెననెడి దురుద్దేశ్యముతో రైతులకు అరెస్టువారంటులు పెట్టుటయు జరుగుచున్నారము. లేటు మహారాజాగారి కాలము కష్టకట్టలేని రైతుపద్ద పాత్రనోటు వ్రాయించుకొని క్రమముగా వసూలుచేయుటకద్దు. అరెస్టువారంటులన్న సంగతి ఆకాలములో లేదు.

నేడు ఓట్ల జారీతో ఈ బాధమరింత విపరీతమైనది. యే రైతు తనకుగాని తన యిలాకా వల్లకుగాని ఓటీవ్వడో వారిమీదంత యీ బాణాత్రము పయోగింపబడుచున్నది. ఈఓట్లబాధ, గాదిక్రింద పందికొక్కు పోషణముగా ఉపయోగపడుచున్నది. పోలారుడివిజన్ మీద యీ అస్త్రముల నాడ చెరుకుటకు స్పెషల్‌గా ఒకఆఫీసరును నియోగించిరట! వారు తాలూకాలపైబడి యేమాత్రము కనికరముజూపక అరెస్టువారంటుల మెటుకుని పలవా నిచ్చుచున్నారట. ప్రస్తుత యీకథంతా ఓట్లతోనా శ్రీకృష్ణ సంబంధించినదని తెలియుచున్నది. ముందు కర్తి చెరుపూర్పుకెళ్ళి అరెస్టువారంటులు సిద్ధపెట్టుటయు, వెనుకేంట జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగారును వైస్‌ప్రెసిడెంటుగారును నాయుడుపేట, పాలూరు పేటలలో మకాముచేసి గుసగుసలు జరుపుటయు మాడ రాబోవు క్రొత్త సంస్కరణలకు నాన్దిగాటలు కొట్టుచున్నారేమోయని యూహించవలసియున్నది.

ముప్పది గ్రామములకు పాయదలనిచ్చు సెరివాల్వ, కోటపోలూరు గ్రామ చెర్వు మొదలగునవి 50 సం-గా రిపేరులేక పోవుటయు, నీటి వసతులు సరిగాలేనందున పైరులు నాశనమగుటయు, ఓట్లనాటనందున రెమిషనులు యివ్వక పోవుటయు, పై కారణములచేత సరిగా రైతులిస్తు గట్టజాలకపోవుటచే దావాలుచేసి డిక్రీలుపొందుటయు, డిక్రీలపైనను క్రమముగా స్థిరాస్తిపై వసూలుపలుపక అరెస్టువారంటుల కట్టుటయు ఇదంతయు రాబోవుకాలపు మార్పు సూచనలా యని భయమెత్తుచున్నది.

మొన్నటి వెంకటగిరి పోరాటములో పనిచేసిన వారిమీద గూడ యీబాణాత్రముల నుపయోగించవలెనని పూనుకొనుట! ఒకవంక రాజభక్తియున్నము లు మరొకవంక లాఠీదెబ్బలు! దీనిచెల్లుబడిస్థితులు కాలమే నిరూపించగలదు.

60 సం-లు దాటిన వృద్ధుడు చావలపల్లి రామయ్యనాయుడువారిని అరెస్టువారంటుపై పట్టుకొని కైలకు పంపినపుడు అతడు పడిన కన్నీళ్ళు ఇట్టి నాలుక చర్యల రూపుమాపుగాక. యిక్లైంతో సహా యీ బాధలనుభవించుచున్నారు. ... దిగా:— రైతులకు సుస్థిరతలనియ్యు ... వెంకటగిరి రాజా సంస్థానాధిపతిగారు జమీందారుగారిని సర్వసంపదల సుఖతూగు రైతుబిడ్డల పో ... చేయవలెనని, కన్నబిడ్డలవలెఆదరింపవలసిన రైతులను గోడుగోడనిపించుట యెస్టేటువారికి తగినపనియనియు, విరోధులపై చూపవలసిన బలపారిశేషము కానికింపవలసిన తన రైతులపై చూపవలదనియు మనవి చేయుచున్నాము. ఈ విషయమున సుమతిపద్యమును జ్ఞప్తికి దెచ్చుకొనుట కోరుచున్నాము.

"ధర్మము కొండెము విన్నెడు ప్రగ్గడ పలుకులకు రాజు ప్రియుడై మరి తా నెగ్గు ప్రజలకాచరించుట బొగ్గులకై కల్పతరువు బొడచుట సుమతీ!"

యెస్టేటు శ్రేయోభిలాషి

[illegible] జిల్లా రైతు [illegible]లు.

ధాన్యపుకొట్ల బాధలు.

అయ్యా!

మేము వెంకటగిరి జమీనులో ధాన్యపుకొట్లు [illegible] 24 గ్రామస్థులము. 10 సం॥ క్రిందట వెంకటగిరి [illegible] (ధాన్యము [illegible]) [illegible]. [illegible] 1 కి 1 [illegible] 1/2 [illegible] ధాన్యపుకొట్లతో [illegible].

ఇటీవల 1926 [illegible] ధాన్యపుకొట్లు [illegible]. [illegible] 4 [illegible] ధాన్యము [illegible]. 1926 [illegible] వెంకటగిరిలో [illegible] ధాన్యపుకొట్లు [illegible] ధాన్యముకు [illegible].

[illegible] 1 కి [illegible] 40 [illegible]. [illegible] 1 కి 80 [illegible].

[illegible] అనంతరంగా [illegible]. [illegible] రైతులు [illegible].

కాబట్టి [illegible] వేడుకొనుచున్నాము.

ఇట్లు,

ఒక రైతు.

[illegible]

[illegible] తామే శిస్తులకు [illegible] రైతులు [illegible] ఎస్టేటువారు [illegible]. కాబట్టి [illegible] 4 [illegible], 2 [illegible] రాజకుమారు [illegible] జమీందారుగారు [illegible].

జమీందార్లు

[illegible]

మానితే బాగుంటుంది!

ఒక న్యాయమూర్తి తీర్పు.

అయోధ్యా ప్రాంతమున ఒక జమీందారు స్వాధీనానుభవమున ఒక స్త్రీని [illegible]

[illegible]. శ్రీ [illegible]. [illegible] జమీందారు [illegible] — [illegible].

ఈ [illegible] గౌరవము!

బెంగాలులో ఎస్టేట్లవేలములు

14,202 ఎస్టేట్లు శిస్తుబాకీపడినవి

1928-29 సంవత్సరములో 16 వేల ఎస్టేట్లు శిస్తులు బాకీపడెను. 1929-30 సంవత్సరములలో 14, 202 ఎస్టేట్లు శిస్తులు బాకీపడెను. శిస్తుబాకీపడిన ఎస్టేట్లలో నూటికి 9 వంతున మాత్రమే [illegible] వేలము వేయబడెను. ఆ లెక్కన 1929-30 సంవత్సరము శిస్తుబాకీపడిన ఎస్టేట్లలో కూడ వేలము [illegible].

కొన్ని యెస్టేట్ల బాకీలు పూర్తిగా రద్దు చేయబడినవి.

చిట్టగాంగు జిల్లాలో మాత్రము బాకీపడిన ఎస్టేట్లలో ఎక్కువభాగము అమ్మబడెను.

[illegible] జిల్లాలో గత సంవత్సరము 200 ఎస్టేట్లు మాత్రమే శిస్తుబాకీపడెను. అందులో 12 ఎస్టేట్లు మాత్రమే వేలము వేయబడెను.

[illegible] జిల్లాలో 1186 ఎస్టేట్లు బాకీపడగా 34 వేలము వేయబడెను

[illegible] జిల్లాలో 1206 ఎస్టేట్లలో 114 వేలము వేయబడెను. [illegible]లో 339 ఎస్టేట్లకు 22 మాత్రము వేలము వేయబడెను.

[illegible] — పెద్దపులి ప్రవేశము.

[illegible] పెద్దపులి [illegible] రైతు [illegible] 3 [illegible] గ్రామస్థుల [illegible] గ్రామ [illegible] ఎప్పటికైనను [illegible] యదకేమి!

[illegible]

వెంకటగిరి సంస్థాన పాలన కళాశాల పాలన ఒకటే!

—(౧)—

నూతన భవన నిర్మాణావశ్యకత.

[వెం. రా. కళాశాలకు సంబంధించిన విషయములను గూర్చి మావిలేఖరి వ్రాయు వ్యాసములలో ఇది మొదటిది. పాఠకు లీవ్యాసములను ఉదార మనస్కులై చూచి ఇక రానున్న వ్యాసములను కూడ చదువుదురుగాక యని ప్రార్థన.— సంపాదకుడు.]

బ్రాంచిస్కూలు భవనము.

బజారులోనుండిన బ్రాంచిస్కూలు భవనము 1931 సెప్టెంబరుమాసమున కూలిపోయినది. నాలుగైదు మాసములు కమిటీ సభ్యులు విద్యార్థులను ఆసక్తితో దేవాలయమున గడపిరి. ఇంతలో వేసవికాలపు సెలవులు వచ్చినవి. సెలవులలో మరమ్మతు చేయవచ్చునని యు, కావలసినంత కాలమున్నదనియు యూహించి ఎల్లరు మిన్నకుండిరి. వీరు రమ్మనకు బయటనే మే జూన్ మాసములు కూడ గడచిపోయెను. జూలై 1 వ తేదిన భవనమేదియు లేకపోవుట సంభవించుటచే బ్రాంచిస్కూలు బాలురను గూడ ముఖ్యస్థాన మందు తమ స్వంత హైస్కూలు భవనములలో సమావేశ మగుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. బ్రాంచిస్కూలు బాలురకు 7 గంటలనుండి 10 గంటల వరకు భవనములోనుండునట్లు, కాలేజి హైస్కూలు బాలురకు 10-30 గంటలనుండి 4-30 గంటలవరకు నుండునట్లును ఏర్పాటు గావించుకొనిరి. 1920 సంవత్సరమునకు మునుపు అనగా కళాశాల స్థాపించుటకు పూర్వము ఈ స్వంత భవనములో ఒకవిద్యాలయమున్నను అనగా 4. 5. 6. ఫారములు మాత్రమే సమావేశ మగుచుండెను. ఇప్పుడు అదే భవనములో హైస్కూలుగాక కాలేజిని బ్రాంచిస్కూలును కూడ ఇమిడ్చిరి.

ఇక బ్రాంచిస్కూలు విద్యార్థుల విద్యాభివృద్ధిని ఆలోచింతము. 5 గంటలవరకు ఘూర్ణించుట పనుపైనది. వీలగ నీరెండకు ముప్పతి నిమిషములనే. గంటకొట్టినదనువానికి ఉపాధ్యాయుడు తరగతిలోనికి వచ్చుటలోను అకడ దేన్ని వేయుటలోను, బాలురకప్పులను సవరించుటలోను, పనిముట్లు కనమందు. కాన మిగులునది 20 నిమిషములనగా తెలుచున్నది. పాఠములను బోధించినదగ్గరనుండి, పరిసంఖ్యానము ప్రతిగంట కాదని మునుముందే ఉపాధ్యాయుడు పెళ్ళిపోవుట తటస్థించినది. ఇక ఆ 20 నిమిషములలో ప్రధానోపాధ్యాయుని ప్రకటనలు ఒకప్పుడువాగ్రూపముగను, ఒకప్పుడు లిఖితరూపముగను పలుమారు వచ్చుచు బాలురకు ఆహ్లాదమును జనింపజేయుచుండును. ఏకరీతిని తిర్యగ బాలురు మధ్యాహ్న పారంభములు ఎండలోనేమి వానలోనేమి విశ్వాలయికిగా తిరుగుటలో నిపుణులగుచున్నారు. బాలురు ఇట్లుండినచే కాని, పాశ్చాత్యులవలె ఉత్తమదక్షిణ నగరములను కనిపెట్టుట, ప్రపంచము చుట్టూనిక విమాన యానముచేయుట, మొదలగు అతిసాహసకృత్యములను తాము చేయుటకు ధైర్యస్థైర్యములు లేని వారగుదురు యని భారతీయాభివృద్ధిని కోరువారు చెప్పవచ్చును. అట్లే ఇప్పటి బ్రాంచిస్కూలు బాలురలో ఎవరైనను నొకసాహస కార్యమును కావించి అఖండకీర్తిని సంపాదించినచో, మనకమిటీ వారి ప్రస్తుత ప్రవర్తన సంస్తవనీయము. అందులకు మనమెంతేయు కృతజ్ఞులమగుదుము. కమిటీసభ్యులలో 10 గురు న్యాయవాదులు. తక్కినవారిలో శ్రీమత్సంస్థాన మైనేజరుతో సెంటమాత్రము తీసికొనువారు కారు 13 గురిలోను ధనాఢ్యులుకలరు. కమిటీలో సభ్యులుగానుండుటకు కోరుచుకేగాని, ఆసభ్యత్వమును పొందినపిమ్మట, బాలురయొక్కయు, ఉపాధ్యాయులయొక్కయు అభివృద్ధి నాలోచింపక, వారి అభివృద్ధిని మరచుచు నుండక, తమపాత్యతలను విశాలహృదయముతో గ్రహింపక కేవలము నిశ్చలబుద్ధితో ప్రవర్తించు మనకమిటీ సభ్యుల గుణగణములను ఏమని కొనియాడవచ్చును. ఇప్పుడైనను నిద్రమేల్కొంచి, ఈసమస్యను తీర్చుటకుపూని తమ నిష్పక్షపాతబుద్ధిని పౌరులకు వెల్లడిచేయుదురుగాక.

హైస్కూలు లెక్చరు హాలు.

1920 వ సంవత్సరమున కళాశాలను నిర్మించిరి. హైస్కూలులో సెక్షనులు ఎక్కువచేసిరి. కళాశాలలో గూడ విద్యార్థుల సంఖ్య హెచ్చినది. అయితే మనకమిటీసభ్యులు మాత్రము వారువారికి వ్రాసుకొనుటను గురించి యాలోచించుట మానివేసిరి. విద్యార్థులవల్ల ఆదాయము ఎక్కువ వచ్చుచున్నదేకాని దానిలో నొకపాలైనను వారిసౌకర్యములకు వినియోగించుటలేదు. ఇప్పుడు హైస్కూలులకు ఇంటరు మీడియటు జూనియరు, సీనియరు క్లాసులకును, 6 వ ఫారము నాలుగు సెక్షన్లకును 5 ఫారము నాలుగు సెక్షన్లకును ఒకటే హాలు. 4 ఫారము హైస్కూలుకు త్రిభాగములో మూడింట. పూర్వ రోజు కనే వసతి హైస్కూలు మరిచెప్పట బోధించినను విద్యార్థుల మనస్సులలో చొరదనని వివేకుల ద్వారాభిప్రాయము. 4 ఫారముపైన్ని ఉపాధ్యాయుడు ప్రతిదినము ప్రతిగంట తనపాఠముగ్రంథి ఈ మూలస్థానమునుండి ఆ మూలస్థానమునకు పలుమారు పోయిరావు, ఒకప్పుడు పోయిరావుచు, తిరిగి పంగాని క్లాసు గిన్నెలు నెమ్మదిగా నడచి తిరుగుచుండవలెను. ఒక్కొక్కప్పుడు హైస్కూలును కాలేజివారు ఆక్రమించినప్పుడు స్కూలువారు తిరిగి పాఠములైనను తక్కువైనను, మరియొక చెప్పవలసియుండును. మనకమిటీ సభ్యులకు ఉపాధ్యాయులనువారికి కొంతఅత్మగౌరవమున్నదను సంగతి బాగుగా తెలియనట్లున్నది. కావున, వేరొక హైస్కూలు లెక్చరుహాలు అత్యావశ్యకమనియు, బాలురకేగాక ఉపాధ్యాయులకుగూడ అది చాలసుఖదాయకమనియు తెలుపుచున్నాము.

గ్రంథాలయము.

దీని దురవస్థను చూచువారికిని, వినువారికిని, పాంగి పొరలుచుండు దుఃఖము రాకమానదు. చెన్నరాష్ట్రమునందంతటను, ఎన్నియో కళాశాలలకు సంబంధించిన గ్రంథాలయములున్నవి కాని ఇంత విషాదకరమగు స్థితి చెప్పబడలేదు. ఇదియెంతయు కళాశాల లంబరుహాస్యమని యాదగియున్నది. నరలు, మేకలు బయలుపడ్డ రెండు 19 వ శతాబ్దపు మేజాలు, ఏదో ఒకసంగారమున నాలుగు కాలుకు పోగొట్టుకొన్నదేమో యనునట్లు రెండుకుర్చీలు ఈగ్రంథాలయమును అలంకరించియుండును. శ్రీ. మా. వెంకటరంగయ్యగారు న్నప్పుడు ఒకసారి తప్ప, ఇటీవలయనగా ఈ పదేళ్ళుగా బాలుర ఉపయోగార్థముగాని, ఉపాధ్యాయులు రెఫరెన్సుకుగాని నూతనపరిచయములను యథావిధిగా కొనుగోలుక నిలిచిపోయినవి. ఆ ఆ తరగతుల ప్రతిసంవత్సరపు పఠనీయగ్రంథములకు అనుగుణ సంవత్సరము క్రొత్త పెంచుకొనిచ్చి రీతివాలలో ఉంచెదరు. ఈ గ్రంథాలయము ప్రస్తుతము ఈ విధమునతప్ప ఇంకే విధమునను సదభివృద్ధిగాంచుటలేదు. అయినను నాకు గూడ ఒకమంచిఉపయోగము దీనియందు కాన్పించుచున్నది. అనునిక భారతీయ దంతశాస్త్రజ్ఞులలో నెవ్వరైనను రావించి, వారిచే ఈగ్రంథాలయమునందు చచ్చిన, చావబోవు, చచ్చుచుండు గ్రంథములను, ఎలుకలను, బొద్దింకలను, ఒప్పుకొన్నచో అన్నిటియందుండు ఇద్దరు మనుష్యులను, పక్కగాపరీక్ష చేయించి, వారు రచించు గ్రంథరాజమును మనకళాశాల గ్రంథమాలలో ద్వితీయ పుష్పముగ ప్రచురించుకొనవచ్చును. అనేకుమొదలగు నాశ్చర్యములు దాని పుస్తకములను మనబాలురకేతన్న కొనవచ్చును. నిషేధనీయ గ్రంథము కేయవలయున్నంచరా?

(సశేషము.)

జమీందారీరైతు.

శనివారము.

౧౭—౯—౩౨.

సూపరెంటు మార్పు.

—:o:—

జిల్లాపోలీసు సూపరింటెండెంటుగారగు సి. కరుణాకర నాయరుగారు బార్-అట్-లా- సెలవుపైని ఈనెల 14తేది స్వగ్రామము వెళ్ళిరి. వీరు తొమ్మిదిమాసములు మాత్రమే ఈజిల్లాలోపనిచేసిరి. వెంకటగిరిజమీందారీలో జరుగుచుండినపోరాటమున వీరుజూపినన్యాయవిచక్షణ రైతులుమరువజాలరు. గోవిందంరెడ్డిగారి లాఠిచార్జివిషయమునను, డాక్టరు లంకాసుందరంగారిఅరెష్టువిషయమునను న్యాయవిచారణ జరిపి క్రింది యధికారులను శిక్షించి అక్రమముల నాపిరి. నాయరు స్వతంత్రుడు, అబద్ధకుల. నాదరించువాడుకాడు. తన అంతరాత్మకు అక్రమమని తోచినవిషయమున యావచ్ఛక్తిని వినియోగించిపని చేయుటలో నిరుపమానుడు. తిర్థంపాడు, మోపూరులందు పోలుసు వారి అత్యాచారములను, కనుగొనుటలో, మొదటివారుకాకపోయినను, వానికప్పుడుచ్చక నిజస్థితిని ఉన్నతోద్యోగులకెఱుకపరచి సర్వసౌఖ్యమును సరకుగొనక శాంతిస్థాపనకై అహోరాత్రములుపాటుపడినమండలాధికారులలో ప్రథములనిచెప్పవలయును. ఇంతమాత్రమున కీర్తిశేషులైనయుం. యస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యరుగారు చూపినధైర్యసాహసములలోటుకలిగించినట్లుచదువరులుభావింపజనదు. వారునాటిన బీజములే నాయరుగారుపోషిచేసిపెంచి ఫలవంతేముజేసిరి మానవేంద్రుని సానుభూతి, కరుణాకరుని దయార్ద్రహృదయము, మ్యాజిస్టరుమేనన్గారి న్యాయవిచక్షణ జమీన్ రైతుయొక్క ఆశాలతను పెంపొందించుటలో సహాయపడియు రయితుయొక్క కష్టములుపూర్తిగ తీసివేయ లేకపోయినను వెంకటగిరిజమీన్ ఉద్యమము యొక్క నిజస్వరూపమును యదార్థతను అకుంఠితప్రాబల్యమును, కార్పణ్య రాహిత్యమును, ప్రభుత్వ ఉన్నదోగ్యులకు కన్నులకు కట్టినట్లు తేటపఱచి నాగరికప్రపంచ దృష్టిని వందలకొలది సంవత్సరములనుండి మరుగుపఱచిన జమీన్ రైతుయొక్కదుస్థితిని నేటికి ప్రపంచమునకు చాటగలిగినది. ఎందరెట్టిప్రయత్నములు చేసినను కరుణాకరనాయరునెల్లూరునందలియుద్యోగకాలముననే రాజుకు, రైతుకు, యిరువురిగౌరవమునకు లోటులేనివిధమునరాజీనియేర్పరుపగలిగి రైతులనుచెప్పరాని చిక్కులపాలుచేసిన పోలీసుకేసులను ఉపసంహరించి శాంతిమార్గమే యెట్టిబలవంతులకైననుఉత్తమోత్తమమనిస్పష్టపరచి, సమస్త రైతుప్రపంచముయొక్క హృదయాంతరాళమునుండి వెలివిరియు కృతజ్ఞతావాహినియందు నోలలాడకలిగెను. రైతులయాక్రందనమును నిరంతరమువినుచుండుటచే యొక్క దినమైనను నిద్రాసుఖముల ననుభవింపక నేడుస్వస్థానమున విశ్రాంతిగైకొనుచున్న శ్రీకరుణాకరనాయరుగారిని హృదయపూర్వకముగా అభినందించుచున్నాము. సర్వేశ్వరుడు వారికి చిరాయురారోగ్యములు ప్రసాదించుగాక. ఇప్పటికైననుప్రభుత్వహృదయము మాయుద్యమముయొక్కనిజస్థితిని గ్రహించ గలిగినందులకు ధన్యులము,

---

ఈ లోపల భారతనాయకులందరు తే 19 ది బొంబాయిలో సమావేశమై సమస్యను సమన్వయపరప బూనుచున్నారు. వచ్చుపలికిన సమ్మతింతునని అంబేద్కరు గారిపుడు కొంత సరళత జూపిరి.

తే 20 ది దేశమందంతట ఉపవాసముల జరుప వలయునని ఆదేశింప బడినది.

—

గాంధిమహాత్ముని ప్రాయోపవేశదీక్ష.

—

నిమ్నజాతులకు ప్రత్యేక నియోజక వర్గముల తీసివేయవలెనను శపథము.

—

తే 20 ది లోపలభారతీయులు, బ్రిటిషు క్యాబినెట్, దీనిని తొలగింపనిచో నిరశనవ్రతము నవలంభింతురు.

—

"మరణించు వరకు నిరాహారము."

—

అంబేద్కారు మెత్తబడుట-నాయకులసమావేశము.

—

ఈ మధ్య ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిన సాంఘిక పరిష్కార దత్తమునందు నిమ్నజాతులకు ప్రత్యేక నియోజక వర్గముల నేర్పరచిరి. కాని హిందూ సామాన్య నియోజక వర్గమునందుగూడ ఓటింగుహక్కు నొసంగిరి. ఇది హిందూసంఘ విభిన్నకారణమనియు, శాస్త్రముచే బహిష్కరింపబడిన జాతి మరల చట్టముచే వేరుచేయబడునని జాతీయవాదుల వాదము. దీనికి అనుగుణ్యము నిమ్నజాతి నాయకుడు ఎం. సి. రాజా, హిందూసభా నాయకుడు మూంజేగారలు ఒక ఒడంబడిక కుదుర్చుకొనిరి.

కాని ప్రభుత్వ పక్షావలంబులు డాక్టర్ అంబేద్కర్, శ్రీనివాసన్ మొదలగువారు ప్రత్యేక నియోజక వర్గముల గావలయుననిరి. దీనికి తోడు తమ జాతి అంతయు దీనినే వాంఛించు చున్నదని తెలిపిన కాలిడుమారము లేవదీసిరి. అంబేద్కారు మొదటి రౌండు టేబిల్ సభలో జాతీయ భావముల వెలిబుచ్చి ఎందులకో మరల మారి యిట్లయినది.

గాంధిమహాత్ముడు మార్చి తే 11 ది మొదలు, హోర్ గారు, ప్రధాని మ్యాక్డానాల్డు గారలతో యీ విషయమై ఉత్తరప్రత్యుత్తరముల నడిపి, దీనిని సవరింపనిచో నిరాహార దీక్షతో తన ఉజ్వ లాదర్శమునకు బలిగా ప్రాణములర్పింతుననియు, సరిపడనిచో ఈ20తేది దీక్షప్రారంభింతురనియూ కృత నిశ్చయము తెలిపిరి. ప్రభుత్వము దీనికి యెముఖత జూపక మహాత్ముని వదలివేయ దలచియున్నారు.

అక్రమ సెస్సులు.

న్యాయ సమ్మతములుగావు.

జమీందారు, రయితులవద్ద తనకు చట్టప్రకారము చెందవలసిన రెంటు తప్ప యే పేరుతోగాని, యే మిషతోగాని చట్ట సమ్మతముకాని అధనపు పన్నును వసూలు చేయకూడదు.

అని యెస్టేట్సుల్యాండు ఆక్టు 143-వ సెక్షను ఘోషించుచుండగా వెంకటగిరి సంస్థానమువారు షుమారు 30 సంవత్సరములనుండి "యిరిగేషన్ టాక్సు" అనుపేరుతో కంచెపల్లరి ప్రాజెక్టుకై తాము సర్కారుకు యిరిగేషన్ టాక్సు చెల్లించుచున్నామనే మిషతో వసూలుచేయుటయు దేవాలయముల పేరమున శివునిపేర (రు 1-కి 0-0-3), కోదండరామస్వామి ఉభయం (రు 1-కి 0-0-3) నను పేరులతో రయితులవద్దనుండి ప్రతిసంవత్సరము వసూలుచేయుచుండుట యీనాటికైనను అంతరించుట రయితులకు సంతోషకరమైన వార్త. కట్టకడకు వెంకటగిరి తహసీలుదారు నెల్లూరు రయితులకు పంపిన నోటీసులలో పై పన్నుల వసూలునిలిపితిమని ప్రకటించినారు. ప్రభుత్వమువారు యిప్పటికైనను కనులు తెరచి యీ అక్రమ సెస్సులను అంతరింప జేసినందులకు రయితులు గాఢమైన కృతజ్ఞతకు పాత్రులు. ఘరానారు వృత్తియ్యలు తెలియక గాని మరియే కారణమునగాని వైవిధ్యమైన పన్నులను వసూలుచేయ ప్రయత్నించు జమీందారుకోర్యేకుల యెడ జాగరూకతతో ప్రవర్తింపవలెనని మా రైతుసోదరుల హెచ్చరించుచున్నాము.

తిరువనిపన్ను.

దేవస్థానములను పోషించుటకు ధర్మసత్రములను బాగుపరచుట అను పేరుతో యితర జమీందారీలలో వసూలుచేయబడుచుండిన "తిరువని పన్ను" అక్రమమైనదని మదరాసు హైకోర్టువారు (18 మదరాసులా జర్నల్ 379-వ పేజీ చూడుడు) తీర్మానించిరి.

మామూలు.

రయితు అనుభవించు భూమికి ప్రతిఫలముగాగాక రయితు భూమితో సంబంధించక రయితు యిష్టముపై ఆధారపడి వసూలు కాబడునట్టి పన్ను యెన్ని సంవత్సరములనుండి వసూలు చేయబడుచుండినను యిట్టి పన్ను యిచ్చెదమని రయితుకు జమీందారుకు మధ్య ఒడంబడిక యున్ననూ అట్టి మామూలుగానీ, ఒడంబడికగాని యెంతమాత్రము చెల్లనేరవు (17 మదరాసు పేజీ 45 చూడుడు.)

"న్యాయవాది."

డిప్టీసూపరెంటు.

వెంకటగిరి రయితుల యాందోళనకు అనగ (?) క్రొత్తకై ప్రత్యేకముగ నియమింపబడిన డిప్టీసూపరింటెండెంటు శ్రీ రాజాలు నాయుడుగారు కాలక్రమమున రయిత్వలకుండ ధీరకారణ్య ప్రాంతములకు బదిలాయింపబడిరని పాఠకులకిదివరకే తెలిసియుండును. వారికి మారుగ మనజిల్లాకు పంపబడిన శ్రీ రహీమాన్ సాహెబుగారు చాలా సౌజన్యులనియు యథార్థవాదులనియు ప్రజలక్షేమము అచిరకాలములోనే కోరగలవారనియు తెలియుచున్నది. చిరకాలమునుండైన వెంకటగిరి రయితులకు రాజాకు రాజాగారికిని శేరాయలకు దండనాధికార్లకు పనుగణమునకు లా ఆఫీసర్లకు వెంకటగిరి వార్తావహులకు నిజమయిన మనశ్శాంతి చేకూర్చగలరని నమ్ముచున్నాము.

శ్రీ వెంకటగిరి కుమారరాజాగారు యీతూరి మదరాసు శాసనసభకు ప్రజల ఓట్లపై ఆధారపడరని తెలియుచున్నది. యీ వార్త సత్యమయినచో శ్రీవారు వెంకటగిరియందు విశేష కాలము ఉండుట తటస్థించును గాన రాజకార్యములు రయితు కార్యములు, కుమారరాజాగారి చాకచక్యముల వలన చక్కబడునని ఆసించువారము. శ్రీవారు, శ్రీవారికి సంభవమగు యీ విశ్రాంతి కాలము యిదివరకు దేశిరెడ్డి శేషారెడ్డిగారికి వాగ్దత్తముచేసిన వెంకటగిరి రయితుల సెటిల్మెంటు అములు లోనికి తెచ్చునని తలచెదము.

వెంకటగిరికి నెల్లూరికి రయిలు చార్జీలు రయిల్వే కంపెనీవారు యీ నెల మొదలు తేదీనుండి తగ్గించిరి. రయితులపై కేసులు, అధనపు పోలీసు సిబ్బంది, ఉపసంహరించుకొన బడునని వారికి తెలియదు కాబోలు!

తగినశాస్తి?

డాక్టరు లంకా సుందరంగారిని, కన్నెలకంటి రాఘవయ్యగారిని నెల్లూరులో అరెస్టుచేసిన పోలీసు దళ్యగులమధ్యగంపాటిలో పెట్టూరు గోవిందురెడ్డిగారిని లాఠీలతో కొట్టిన పోలీసువారిని పోలీసుడిపార్టుమెంటు వారు డిపార్టుమెంటుకేన్యా కటించిరని తెలియుచున్నది.

క్రొత్తపోలీసు సూపరెంటు

—:o:—

మనజిల్లాలో పోలీసు సూపరింటెండెంటు గారు నాలుగు మాసములు సెలవుపైకొని స్వస్థానమునకు వెళ్ళిరి. వారిస్థానమున హాల్యాండో రగారు పోలీసు సూపరింటెండెంటుగా నియమింపబడిరి.

సస్పెన్షనా? సెలవా?

వెంకటగిరి వ్యవహారములలో గతసంవత్సరము నుండి జమీందారుగారి తరఫున విశేషముగ పాటుపడినందుకై వెంకటగిరి రెంజరుగారు (అడవిదొర) మూడుమాసములు సెలవుమీద పోవలసినట్లు శాసించినదని వెంకటగిరి అముద్రిత వార్తావాహిని వలన తెలియవచ్చుచున్నది.

వర్షఋతువు.

బ్ర. శ్రీ. మొదలి రామకృష్ణసిద్ధాంతి.

పుబ్బకార్తె ఆగస్టు నెల 12 తేదియందు ప్రవేశించుచున్నది. ఉత్తరకార్తె 26 ఆగస్టుతో ప్రవేశించును. ఈ కాలము వర్ష ఋతువులో చేరియున్నది. కాని పుణ్యాహవాచ్య కాల నిర్ణయము ననుసరించి చైత్రాది అశ్వినాంత మాసమధ్యము వసంతాది వర్షాంతము ఋతుత్రయమగును. దీనివలన భాద్రపదాశ్వయుజములు వర్షఋతువగును. భాద్రపద బహుళము మహాలయ పక్షము పితృపక్షము. ఇది దేవాస్తకాలము. "సాయంసంధ్యా పితృప్రహా" కొందతీసరానుసారము "వృశ్చికేదర్శనం యాంతి నిరాశా పితరోగతాః" అనుటవలన వృశ్చిక మాసము గనుక పితృకాలమున్నది, పితృకాలమున అస్త కాల సామీప్యము దిశాభితో కాని మేఘములంత మొందవు, అంతవరకు వర్షఋతువును చెప్పవలసి యుండును. అశ్వీన బ 30 లు దీపావళి, ఇది అస్తమ

యు చిన్నము. కనుక భాద్రపద ఆశ్వయుజముల వర్ష ముతుంచని చెప్పుట కాధారములున్నవి. గాలికాల మది యొక కాలమున్నది. "కార్తీకమ భాద్రపదములు చేటలు గాలికిపోవు కాలము" అని ప్రతీతికలదు. అనగ విశేషించి పడమటి గాలికొట్టు కాలమిది యై యున్నది.

మాలపున్నమకు మరునాడు పడమటి, పడమ రగాలికి ప్రతీతియున్నది. మాలపున్నమ భాద్రపద బహుళ ౧౫ లు. అంతేసమర నాటకముల్లో మంచివర్ష ములు కురియుచుండెను. అది మొదలు రెండుమాసములు కార్తీక పూర్ణిమ వరకు వానలు కురియుచుం డవలెను. దానినలవనే కార్తీకము కడదాకనని చెప్పెదరు. కార్తీకపూర్ణిమతో పూర్తి మాంది కార్తీకము కొరవ్వను.

ఆర్ద్రా నక్షత్రములో మరకు వానలు విస్తారముండవు. ఉత్తరా నక్షత్రములోనవే మొదటు వానలు. ఉత్తరాషాఢ నిక్షుల చల్లకమునకు కడపటిది, "ఉత్తర చూచి ఎత్తురగంప" అనగ విస్తారాల గంపను ఉత్తరలో ఎత్తి, వర్షములేకున్నను భూమిలో విత్తుట అలవాటు. ఆపలవర్షములేకపోయిన మొలచును. తప్పక పెను పెంటవర్షము కలదని నమ్మకము.

వర్ష యోగము.

సెప్టెంబరు నె 26 వ తేదీ వరకు ఉత్తర కార్తె యున్నది. పై ప్రకారమిది వర్షఋతువులో చేరిన మొదటి యారంభ కాలమై యున్నది. ఇందులో గురు శని బుధులు సౌమ్య నాడియందు చరించుచున్నవారలు. కనుక విశేషము ఉరుములు గాలి, కొలదిపాటి వర్షము కురియుటకు అవకాశముకలదు.

శ్లో- శివసౌకిశ సౌమ్యశ్చ కదిహాత్యత నాడికా
అతిజలం మహావాతం అల్పవృష్టి ఫలప్రదం.

భాద్రపద బ ౧౦ లు నె 25-9-32 తేదీ, ఈ నెలాకరకు 5 దినములలో మంచివర్షము కురి యవచ్చును.

శ్లో- ఏకనాడీసమారూఢా చంద్రమా ధరణీసుతౌ,
యదితత్ర భవేజ్జీవః తదా ఏకార్ణవం జగత్

అమావాస్య నాటికి చంద్రుడు, గురువులు జలనాడిలో సంచరించెదను, కుజబుధులు చంద్రయోగము గనున్నది.

శ్లో- జలరాశౌ శనే చంద్రే భౌమ తేషు నవాంశకే
అర్కసూనుర్న్యగుర్యత్ర తదా ప్లావయతే
జగత్.

అమావాస్యనాడు చంద్ర కుజులు కటకమునను, సప్తమమున శనియును యున్నందున నిర్వి... వర్ష యోగము. కుజసంబంధమంత ప్రతికూలంకాదు. కావున పదములలో నదులు ప్రవహింపగల వర్షము రాగలదని ఆశించుచున్నవాడను.

వెంకటగిరి ఎస్టేటుముచ్చట్లు.

ఈమధ్య వెంకటగిరిలో మంగలివాండ్లకు పని ఎక్కువైంది. సెటిల్మెంటులో మాలిన తెల్ల వెంట్రుకలున్న వారినంతా యింటికి పంపుతున్నారట అందుకోసరం రాత్రిలకు రాత్రికే మంగళ్ళ వారిబడి అరంగుళంలోను నుంచే తెల్లవెంట్రుకలం తా కూడ తెంచుకున్నారట. అట్లావుండ తెలికెంచసం దున సమర్థులును, విద్యాధికులునునైన సీతాపతిరావు గార్ని యింటికి దయచేయుచున్నారట. వీరు లంచా లతీసుకోని ఉద్యోగులుండడం వల్ల తక్కిన సమా శ్యా తలకొట్టినట్లుండదు? భోగంవారి బజారులో పతివ్రతలనుంచుతా?

వెంకటగిరి రైతుల హానిసత్వము.

మహారాజశ్రీ మోపూరు గా మునసబ్ గారికి:—

అల్లూరుపాడు ఖండం పారెస్టు గార్డు దుర్యోధనుల వీరాస్వామి వ్రాయునది.

రేపు పదయాన శ్రీ శ్రీ మహా రాజకుమార్ బహద్దర్ (రాజాగారి రెండవ కుమారులు) వారు వేంచేసి పరవతోలి పుటకు దయచేయుచున్నారు. గాన సదరుపరన తోలుటకు మీ యిలాకా గ్రామాల రైతులను పరవకు పిలుచుకొని రేపుఉదయం 7 గంటలకు సిద్ధారుపాటిచెరువు వద్దకు పిలుచుకొని రావలసినట్లు శ్రీ శ్రీ వారి సెలవు గనుక తెలుపడమైనది.

(సం) దు. వీరాస్వామి,

14-9-1932. ఆ-పా-గార్డు.

* * *

ఐతే శతవృద్ధుడు అసిస్టెంటు దివానుగారి సెట్టివుండగా అయ్యా అంటె వార్ని నిలిపితే కొమారుడు కొంతా నిలుస్తానన్నాడట. కొమారుడు నిలిస్తే రైతులకు ఆరెప్పువాడంట్లు తెస్తె సలహా యివ్వరిస్తారా యని ఆకధమానేశివారట.

* * *

యేదిజేసినా మా వారిపద్ధతి లోకానికి విచిత్రంగానే వుంటుంది; సెటిల్మెంటు జాపితా చదివితే నవ్వొస్తుంది వినండి, నిలిపిందరకినంటె: నెంబరు ౧౯ వ, దివానుగారి యిల్లుప్రాడ్డెప్పు మనిషి' శిస్తు 1-12-4. నెంబరు ౧౫, కొరవాడిపత్రింలో ప్రైవసు శిస్తు 0-12-0 లు, నెంబరు ౧౬౨: అన్నదమ్ములకు ఆరునెలలకు పన్నెండు రూపాయల శిస్తుగాం వ్లా నలుగురు. దీనితోనా సంస్థానం ఖర్చులు తగ్గించడి? వేలకువేలు, లక్షలకులక్షలు పెరిగేఖర్చులు పెరిగినట్లైవుంటె ఈలాంటి ఖర్చులు యిన్నితగ్గిస్తె వెయ్యిరూపాయలౌతుంది.

* * *

మా దివానుగారి పెట్టెలో ఉత్తరాది పరర్తిరాయవారి ఉద్యోగ దరఖాస్తులు కట్టలుకట్టలుగా వున్నవట. అందుకోసరం తెల్లవెంట్రుకలు కనపడ్డ వారినంతా పూడతెంచుతారని భయపడుచున్నారు. జమీందారీయేరియాలో చదువుకున్న వారికి ముందు ఉద్యోగాలిచ్చి తర్వాత ఈజిల్లావారికిచ్చి అటువెనక ఉత్తరాదివారిని చూస్తెబాగుంటుంది. నైజాములో "ముల్కీ సర్టిఫికేటు" (ఆదేశంలో పుట్టినట్టు సర్టిఫికేటు) వుంటేనేగాని ఉద్యోగమివ్వరు. యిప్పుడు నైజాముగారి ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ కాలేజిలో చదివినవారికితప్ప యితరులకు ఉద్యోగాలివ్వటంలేదు. అభిమానముంటె అన్నిజరుగుతవి. నెల్లూరు జిల్లాబోర్డులోపంచాయతీ ఆఫీసరు ఉద్యోగం ఈజిల్లా వారికి యివ్వాలన్నందని తీర్మానిస్తే ఆతీర్మానాన్ని కాలదన్ని కుమార రాజా గారు పరాయిజిల్లా వారికిచ్చినప్పుడు దివానుగారు మాత్రము కొత్త పంధా అవలంబిస్తారా?

* * *

నగరి పిల్లకాయలని వెలమదొరల సంస్థానాలలో దాసీబిడ్డలు తండోపతండాలుంటారు. వీరిలో ఆడపిల్లలకు పెండ్లిండ్లు చేయరు. వ్యభిచారములోనే కాలం గడపాలని దొరల ఉద్దేశ్యము. వెంకటగిరిలో రెండేళ్ళ క్రిందట యిద్దరు దాసీపుత్రికలకు వివాహము జరిగింది. అదిచూసి జమీందారుగారు సంతోషపడి పెండ్లికిపోయినవారినంతా ఉద్యోగాలు వూడపెరికారు. ఆసంస్థానం వెంకటగిరిలో తండోపతండాలున్నారు. యీదాసీపుత్రికలు పరాయిదేశాల్లోవుంచి భాగ్యవంతులైన పురుషుల్ని దిగుమతిచేసుకుంటారు. వీరికి సంస్థానమువారు భోజనానికి ఎంగిలి మెతుకులు వెదజల్లుతారు. పాపం ఈ ఆచారంతప్పించలేక వేంకటగిరికైనా యీ యెంగిలికూటికి ఆశిస్తారు. కాలంమారినప్పుడు యీపద్ధతిపాటించడం యెస్టేటువారి కీర్తికి కళంకంగాయు కంగావుంటుంది. ఆయెంగిలి కూటికంటె భగవ్వాలిచ్చె పద్ధతి మారిస్తేకాబోయ్యే చరిత్రకారులైనా మంచి అక్షరాలు రాస్తారు.

ఎస్టేట్సు ల్యాండు యాక్టు సవరణ బిల్లు—సెలక్టు కమిటీవారి వింత చర్యలు.

ప్రజాప్రతినిధులులేని సెలక్టు కమిటీ నివేదకను ప్రజాభిప్రాయమునకు బహిరంగపరచవలసిన విధి నర్పించుట.

రైతుసంఘ మునుస్వామినాయుడుగారి ఉదాసీనత.

సెలక్టు కమిటీ జమీందార్లను లొంగిపోయినది.

1908 సంవత్సరంలో శాసనము చేయబడిన ఆక్టు అసంపూర్ణముగా నున్నదనియు దానిని సవరించవలయుననియు పెద్దలందరి అభిప్రాయమై యుండెను. ప్రభుత్వమువారు 1914 మొదలు యింకిన్నీ ఆలస్యము చేసిరి. ఈ మధ్యభాగములో ఒకటికి రెండు సెలక్టు కమిటీలువేసి వారు బిల్లును తయారుచేసి ప్రభుత్వము వారికి పంపిరి. ఆటుతరువాత ప్రజల [illegible] చేసి యిప్పుడీ ప్రభుత్వమువారు [illegible] రైతులకు [illegible] ఈ కౌన్సిలులో ప్రవేశపెట్టిరి. ప్రజల అభిప్రాయమునకు వ్యతిరేకముగా నున్నను ప్రభుత్వమువారు సవరణలతో బిల్లు ప్రవేశపెట్టిరి. [illegible] సెలక్టు కమిటీకి పంపబడెను.

రైతుల కోరికలు.

సెలక్టు కమిటీ సమావేశములో రైతులకు చాలా అక్రమము జరిగినది. జమీందారులను, వారిపక్షమును వాదించువారిని [illegible] చేసిరి. రైతుల కొరకు పోరాడగలవారు ఒకరిద్దరి కంటె జాస్తి లేరు. (శ్రీ) [illegible] కమిటీలో [illegible] జమీందారులు [illegible] నిరాకరించబడినట్లు తెలియుచున్నది. శ్రీ రామదాసు పంతులవారి సవరణలు [illegible] కొంచము ఫలించలేదు. అదియు నిరాకరించబడెను.

ఈ కమిటీని కొన్నాళ్లు వాయిదా వేసుకొన్నారని తెలియుచున్నది. జస్టిసు పార్టీవారంతా జమీందారు పక్షమువారై యున్నారని వ్యతిరేకమైనది. నాయు కుడు జమీందారుగారు; యిక నెవ్వరు ఈ కమిటీని ఆక్షేపింతురు?

మునుస్వామినాయుడుగారి మౌనవ్రతము.

ఈ కమిటీవారికి జమీందారీ రైతుల పక్షమున సవరణలు ప్రతిపాదించువారు లేకపోయిరి. ఈ రహస్యము రైతులెవ్వరికి తెలియదు. తెలిసినను నెల్లూరి రైతు సంఘమువారు ఉదాసీనము వహించిరి. రైతులకొరకు పాటుపడుటకై ఏర్పడిన మునిస్వామి నాయుడుగారు తాను నెల్లూరి రైతుసంఘమువారి కోరికను మన్నించినవారు కారు. [illegible] రైతుల పక్షమున సెలక్టు కమిటీకి రాలేదు. చిత్తూరు రైతుల పక్షమున పోరాడువారెవరున్నారు? [illegible] సరిగా చేయలేదు.

సెలక్టు కమిటీవారు తే 15-7-22 ని మద్రాసులో సమావేశమైరి. అప్పుడు మునుస్వామినాయుడుగారు, పాత్రోగారు [illegible] హాజరుకాలేదు. ఆ రోజు జరిగిన తీర్మానములలో జమీందారీ [illegible] ప్రశ్న రైతులకు ప్రతికూలముగా పరిష్కరించబడినట్లు తెలియుచున్నది. కొందరు సెలక్టు కమిటీ సభ్యులను నెల్లూరుజిల్లా జమీందారీ రైతుసంఘ ప్రతినిధులు వచ్చియుండగా బిల్లు ప్రస్తుతం రాదని మునిస్వామి నాయుడుగారు చెప్పినారనియు, రెండేండ్ల తరువాత ఉదాసీనంగా ఉన్నారని తెలవిచ్చినారు. దీని నుంచి రహస్యమేమిటో?

రైతులకు కేవలము వ్యతిరేకము.

బిల్లు సెలక్టు కమిటీలో చాలాభాగం పూర్తి అయినదట. అట్టి దాని ప్రథమమున కూడియున్న శాసనసభకు యీ బిల్లు రావచ్చును. ఇప్పటికి తీర్మానించబడిన వానిలో చాలాభాగము రైతులకు వ్యతిరేకంగానే తీర్మానించబడినట్లు తెలియుచున్నది. రైతుల భూమి విషయములో చాలా అక్రమము జరిగినట్లు తెలియుచున్నది. ఎవరు రైతు ప్రశ్నమునకు పాటుపడేది? ఉన్నవారిలో పోరాడతగినవారికి యీ గొడవే అర్థంకాదు. ఒకరిద్దరు నోరుమెదిపినను బలములేనప్పుడు ఏమిచేయగలరు? ఒకానొక నియమములేని న్యాయసభ్యుడు జమీందార్లకే ఓటుచేసెనట! యిట్టి పరిస్థితులలో రైతులకు క్షేమము కలుగునని ఆశించుట కల్ల. ప్రస్తుతానికి కౌన్సిలులో 12 మంది [illegible] జమీందార్లు అభిప్రాయములు. కాను! రైతుల ప్రతినిధులమని జమీందార్లు శాసనసభలో దూరినప్పుడు రైతుకు రక్షణేది. "పులిపాలనక్కకు చెందుతుందా?" యనుచున్నది. [illegible] రైతులు యింకనైనను మేల్కొని సభలుచేసి తమ అభిప్రాయములను ప్రభుత్వమువారికి తెలిపి తగిన ఆందోళన చేయకున్న శాసనసభలలో వారి ప్రశ్నకు తగిన న్యాయము కలుగదు. గాన రయితు లెల్లరు వెంటనే మేల్కొనవలెను.

నచ్చకపోతే నేనేమి చేసేది?

—:0:—

పృథ్వీరాజ నాటక ప్రదర్శనము.

—(0)—

కుసుమ (అభినవ కుసుమ కాసుకేయినే కదా) అని వ్రాయుటను పనికిరాదనటంలో సందేహమేమీ లేదని వుంటుంది. కాబట్టి మొన్న ప్రదర్శిత నాటకము ముందారికైనా చెప్పదగినట్టి నిశ్చయమ్ములతో కలిపిన అనవసరాలేదు. మొదటినే ఒక దిలోనాథ్పూస — నాటకము అమృతంగా వెలసింది అయినా తుదవరకు ఒకరూ కదలలేదు. ఈ ఆయువ్యాప్యంలోంకే యెంత ఆశ్చర్యమో? చిత్తూరు ప్రేక్షకులు!

* * *

అనుకరణలో తెలుగువారు బహుళ్యాతులు. హిందూ ప్రపంచ లేక ధామలాల రాఘవాచారి వద్ద అడిగాకుండా చేయుదురు— నారదుని పాటలు గాత్ర సభలను కంపెనీవారిని. రెండు చేతులు మారడంలో చేరిని. రాయపోలు రాయసంకేతం కమ్మటిపాటలు కలా పోతాం, అదిలేకుంటే తేనెలోని ప్రాణింలేవ ల్లేదు! వయోపరిణామంవల్ల గానపాటవం కుంచించుకున్న సంతోషిస్తాం. ఇక నారదుడు ధర్మాపీనది మెండలు పాటల క్వాంటిటీకి తగిన క్వాలిటీ-అంటే మాధుర్యం కనబడటంలేదు. విష్ణువు పాడిన నారదుడు చిందులు తొక్కటం భజనమందిరంలో అలవడ్డ పారవశ్యపు ప్రాంగణం! లీలావతి సింగారము ఏమీ బాగాలేదు; ప్రొక్కి కట్టుకొనిన జాలర తట్ట మోసే ఉప్పరాంది మట్టి మాదిరిగా వుండింది. మొదటు నుంచి చివరవరకు నాటకానికి రక్తిలేదు.

* * *

ఇక చిత్తూరు ప్రేక్షకుడికి కృతజ్ఞతలు! ఈ యూను లేకున్న సుప్రసిద్ధులైనవారికి అభినందనాలు. నాలో ప్రేక్షకుడి గురువు వెంకటరత్నంగారికిగూడా సలామ్ అనక తప్పదు. చిత్తూరు అబ్బాయిలకు కాంతిపెల్లవలో మునిగిన ముఖము-ముఖానికి తగిన భావప్రదర్శనం— వీటికి నహా మెరుగు పెట్టినట్లు పాడ పద్యాల గురించే హా శైలికపాటు-అభినయ మనిపించని దిగువ రసము— హాం! చాలా బాగుండినాయి. నాటకాన్ని పాతికప్పైకి చేయటం మాత్రమునులేకున్నా మొన్న మొదటి తరగతిగా తేశాడు పిల్లవాడు.

* * *

మనస్సు వ్యాకులమై యుండినా సైకి నిమ్మకంగా వచ్చినవారి పనిచేసి పంపటం విష్ణువుకు గొప్ప కీర్తిమంతమవుతుంది. మొన్న నాటకంలో కేవలం అతనితో రగులుకొన్నట్లున్నాడు. దానివల్ల అతని శాస్త్రీయ కీర్తికిండా పరువు పోయింది. ఏకాంగా ప్రాసం ఆయనగాను ఆలవాలుపరిచారం అట్లానే పంచుకో నడిపినాను. కరాలువాని సాగా కాపాటికు ఆయిపోయి, కరుణరసప్రస్ఫుటా వదిలి పాటలో చెప్పి పడినాను.

* * *

చిన్నప్పటినుంచి నారదుడి వేషాన్ని గార్డిన్నాను సందేహాలు: కృష్ణుడి మీ పాలను గాత్ర తేర్చిన పెద్దలు దీనినిగూడ ఆలోచించి తెలుసుకోలేకపోయింటుంది. నేనుఇంత సన్నగా గొతిగిన పంగలి తలను దుర్భరముచేయవన్నా దా? లేక కరోజాల మట్టలు కట్టుకోని పోవడానికి వేసుకోవాల్సివుంటుందా? లేకుంటే మేనగి పోలికలలో నారదునికి మీపాతే మొలువలేదా? అట్లాంటే గడ్డం మీసం వుండటం భావ్యం. లేకుంటే సినిమాల నారదుడి మాదిరి నాటకాల మాదిరి నీలుగుకొనిన పిలకవుండడం అసహ్యమైన కౌచిత్యం— పెద్దలు ఎట్లు తేల్చినా సంతోషిస్తే!

* * *

ఇక నాడు జరిగిన గలభా సంగతి—బాగుంటుందని డబ్బుయిచ్చి వచ్చినవారు బాగాలేకపోతే అల్లరి చేయడం సబబేనా! కానీ అదిచాలా నాజూకుగా, పెదమనిషితరహాగా వుండాలి. కొన్నవిత్తులవారికి పాదరక్ష ప్రయోగమైనవాడు గూడా గలభా నిమ్మళంగా జరిగిపోయింది. పనిచేస్తే ప్రేక్షకులు ఏమియు తిరుగకుండా వుండాలి— ఇది గలభాకు పోలీసువా మని 144 తో పోలీసువారు సైబదరమనుకుంటా—ఇంకెనా ఇ దివ్యన్న సంగతి.

* * *

మనవారికి సద్భావంతోనే విమర్శించాలనే తలంపుతో ప్రయోజనంలేదు— మన్నించాల.

—నాలుగురుకుడు.

—

* * *

వెంకటగిరి హైస్కూలులో స్కూలుఫైనలు విద్యార్థులు 18 కి 6 మందిప్యాసైనారు. ఇంత అధ్వాన్నము యే హైస్కూలులో లేదు. ఉపాధ్యాయులు మున్సిపలుకౌన్సిలులో పాల్గొనడం వల్లనే విద్యార్థులకు యీకర్మంపడుతున్నది. ఇకముందు స్కూలుఫైనలు విద్యార్థులే అంతరాన మాతాం రామా యీ హైస్కూలులోనని భయమేస్తుంది.

ఎస్టేట్సు ల్యాండు అక్టు సవరణ బిల్లు సెలెక్టు కమిటీ మెంబర్లు.

—

1. శ్రీ అల్లాడి కృష్ణస్వామయ్యరుగారు.
2. ,, ప్రధానమంత్రి మునిస్వామి నాయుడుగారు.
3. ,, బొబ్బిలిరాజాగారు.
4. ,, వెంకటగిరి కుమారరాజాగారు.
5. ,, కుమారమంగళం జమీందారు-జస్టిసు సుబ్బరాయన్‌గారు.
6. ,, ఖాన్ బ॥ ముహమ్మదలిసాహెబ్, గారు.
7. ,, పర్లాకిమిడి రాజాగారు.
8. ,, దివాన్ బహదూర్ క్యాంబెల్‌గారు.
9. ,, సి. ఆర్. పార్థసారథి అయ్యంగారు.
10. ,, సి. సింహాచలముగారు.
11. ,, కె. ఆర్. వెంకట్రామయ్యర్, గారు.
12. ,, సి. యస్. రత్నసభాపతి మొదలియార్‌గారు.
13. ,, ఎ. రంగనాథ మొదలియార్ గారు.
14. ,, యం. ఎ. మాణిక్యవేలు నాయకర్‌గారు.

—

వెంకటగిరి రాజాగారి మీద దావా.

—

పెట్టు మహారాజాగారి తమ్ములు రాజా వేణుగోపాల కృష్ణయాచేంద్రులవారి కుమారుల్లు శ్రీ రాజా రావు పేశ్వరరావు, రాజా మహేశ్వరరావుగార్లు వెంకటగిరి మొత్తేటు మీద తమకు యివ్వవలసిన అలవెన్సుక్రింద రు 150, 000 లకు నెల్లూరు సబ్‌కోర్టులో తే 4—7—1932 దిన దావా వేసిరి.

ముద్రాపకుడు సంపాదకుడు, ప్రకాశకుడు:— నెల్లూరు వెంకట్రామానాయుడు, జమీందారీరైతు ముద్రాక్షరశాల, గాంధీపేట్ నెల్లూరు.

Reg. No. M. 2580

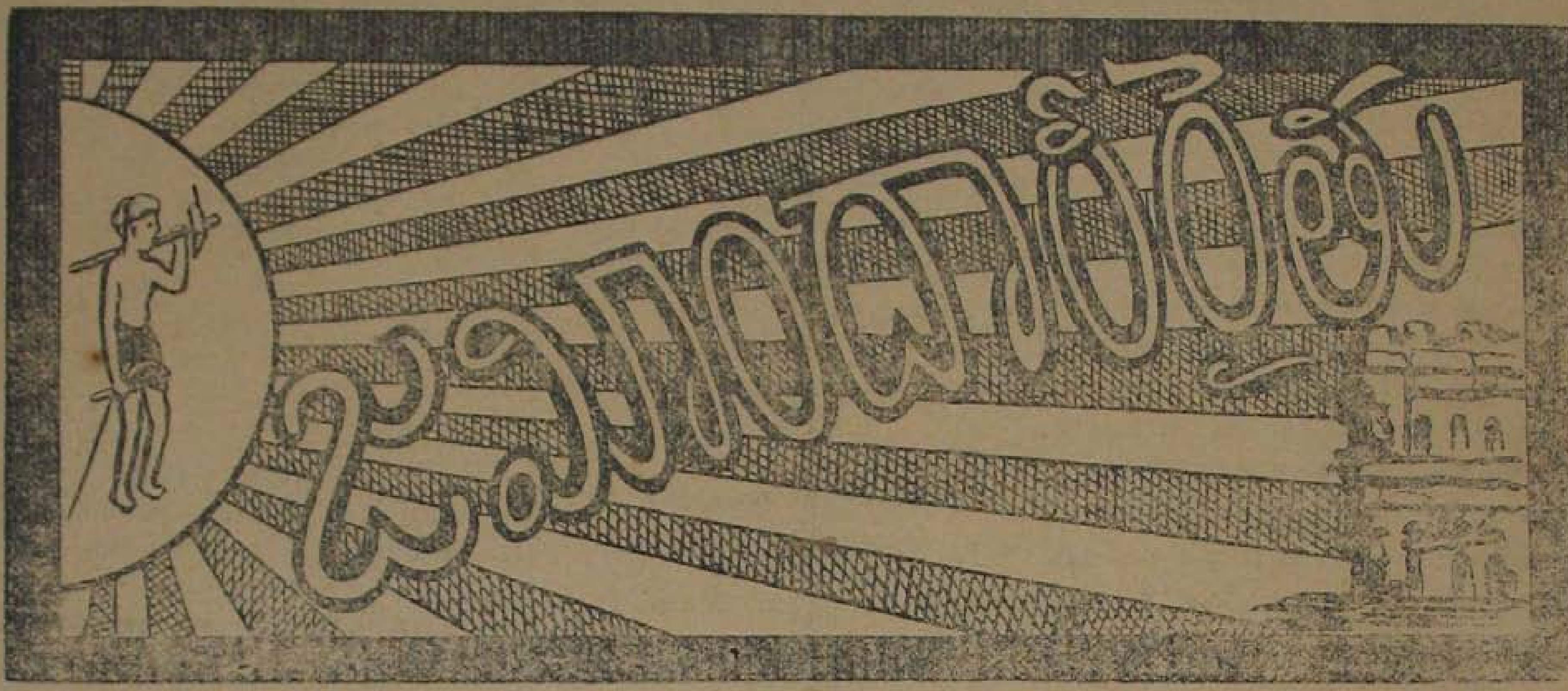

జమీందారీ రయితుల ఆర్థిక సాంఘిక వ్యవసాయిక భాగ్యోదయమునకు.

సంపుటము ౨ | శనివారము ౧౨—౬—౩౭ | నెల్లూరు | సంచిక ౨

రామ ! శిస్తువసూలుకు, అరెస్టువారంటులా?

మా వెంకటగిరి యెస్టేటువారి చర్యలు నానాటికి శృతిమించుచున్నవి. క్రమముగా శిస్తువసూలుకాని పద్దులకు దావాచేయుటయు ప్రతివాదులకు నోటీసులు జారీగాకనే డిక్రీలు పొందుటయు తిరుణమొచ్చినప్పుడు డిక్రీలు వసూలుచేతమను వుద్దేశ్యముతోగాక రైతులను అవమానపరచవలెననెడి దురుద్దేశ్యముతో రైతులకు అరెస్టువారంటులు పెట్టుటయు జూచుచున్నారము. లేటు మహారాజాగారి కాలము శిస్తుకట్టలేని రైతువద్ద ప్రోనోటు వ్రాయించుకొని క్రమముగా వసూలుచేయుటకద్దు. అరెస్టువారంటులన్న సంగతి ఆకాలములో లేదు.

నేడు ఓట్ల జాతరలో ఈ బాధమరింత మిక్కుటమైనది. యేరైతు తనకుగాని తన యిలాకా పల్లకుక్కకుగాని ఓటివ్వడో వానిమీదంత యీ దారుణాస్త్రము ప్రయోగింపబడుచున్నది. ఈఓట్లబాధ, గాదిక్రింద పందికొక్కు పోషణకుగా ఉపయోగపడుచున్నది. పోలూరుడివిజన్‌మీద యీ అస్త్రముల నూడ తెలుసుటకు స్పెషల్‌గా ఒకఆఫీసరును నియోగించిరట! వారు తాలూకాలపైబడి యేమాత్రము కనికరములేక అరెస్టువారంటుల పెట్టుమని సలహానిచ్చుచున్నారట. పరిస్థితి యీకధంతా ఓట్లతీరునాళ్ళకు సంబంధించినదని తెలియుచున్నది. ముందు చక్రిమినల్‌మాల్లువెళ్ళి అరెస్టువారంటులు సిద్ధపెట్టుటయు, వెనువెంట జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగారును వైస్ ప్రెసిడెంటుగారును నాయుడుపేట, సూళ్ళూరుపేటలలో మకాముచేసి గుసగుసలు జరుపుటయు చూడ రాబోవు క్రొత్త సంస్కరణలకు నాంది బాటలు కొట్టుచున్నారా? యని యూహించవలసియున్నది.

మువ్వది గ్రామములకు సాగుదలనిచ్చు నెరికొల్లు, కోటపోలూరు గ్రామ చెఱ్వు మొదలగునవి 50 సం-గా రిపేరులేక పోవుటయు, నీటి వసతులు సరిగాలేనందున పయిరు పాడైపోవుటయు, ఓట్లనాసనమున రిమిషనులు యివ్వక పోవుటయు, ఈ కారణములచేత సరిగా రైతులిస్తు కట్టజాలకపోవుటచే దావాలుచేసి డిక్రీలుపొందుటయు, డిక్రీలనైనను క్రమముగా స్థిరాస్థిపై వసూలుపరుపక అరెస్టువారంటుల పెట్టుటయు ఇదంతయు రాబోవుకాలపు మార్పు సూచనలా యని భయమేస్తుచున్నది.

మొన్నటి వెంకటగిరి పోరాటములో పనిచేసిన వారిమీద గూడ యీదారుణాస్త్రముల నుపయోగించవలెనని హుకుముట! ఒకవంక రాజభక్తి ప్రియత్నములు మరొకవంక లాఠీదెబ్బలు! దీనినెట్లు సమర్థింతురో కాలమే నిరూపించవలెను.

60 సం-లు దాటిన వృద్ధుడు చాపలపల్లి రాగయ్యఅనువారిని అరెస్టువారంటుపై పట్టుకొని జైలుకు పంపినపుడు అతడు వదలిన కన్నీరు ఇట్టి నిరంకుశ చర్యల రూపుమాపుగాక. యిట్టిలో మంది యీ బాధ అనుభవించుచున్నారు. కాని మాప్రార్థనయేమనగా:— తమకు దుష్టసలహాలనిచ్చు ఉద్యోగులనెందరినైనను సంపాదించవచ్చునుగాని, జమీందారుగారిని సర్వసంపదల తులతూగు రైతుబిడ్డల పోగొట్టుకొన్న కాలిక్రిందకోహినూరు మాదిరి మొరనాలకించుటయు, దీర్ఘదృష్టితో ఆలోచించిన రైతుకు చేయు చెరుపెల్లను ఆత్మనాశన హేతువనియు, కన్నబిడ్డలవలె జూడవలసిన రైతులను గోడుగోడనిపించుట యెస్టేటువారికి తగనిపనియనియు, విరోధులపై చూపవలసిన బలప్రదర్శనము కనికరించవలసిన తన రైతులపై చూపవలదనియు మనవి చేయుచున్నాను. ఈ విషయమున సుమతిపద్యమును జ్ఞప్తికి తెప్పించుచు విరమించుచున్నాను.

“దగ్గఱ కొండెము చెప్పెడు ప్రెగ్గడ పలుకులకు రాజు ప్రియుడై మరి తా నెగ్గు ప్రజకాచరించుట బొగ్గులకై కల్పతరువు బొడచుట సుమతీ!”

యెస్టేటు శ్రేయోభిలాషి

బాధలు—జవాబులు.

ధాన్యపు శిస్తు బాధలు.

అయ్యా!

మేము వెంకటగిరి డివిజనులో ధాన్యపు శిస్తు చెల్లించు 24 గ్రామస్థులము. 10 సం-ల క్రిందట వెంకటగిరి యెస్టేటువారివారి కమిటీముందు (ధాన్యము శిస్తు, రొక్కముకు మార్చవలెనని) మేమందరము దరఖాస్తులను తెచ్చుకుంటిమి. యెస్టేటువారితో పోరాడజాలక మాకొక్క బలవంతముతో రాజీపడినాము. ఇంతా నిర్ణయించబడ్డాయిగాని రొక్కశిస్తుకు మార్చకనే ఎకరము 1 కి 1 తూమెడు 1/2 తూమెడు లెక్కన్ని ధాన్యపు రేటుతోనే రాజీపడ్డాము.

ఇటీవల 1336 ఫసలీలో జోక్యమువల్ల మా గ్రామములు రైతులు నష్టపడిపోయినవి. దీని విషయమై కోరినాము, యెస్టేటు అధికారులు అనేక చేసినారు. కాని ఆముక్తములకు ప్రొనోట్లు వ్రాసియిస్తే తర్వాత తోసివేస్తామన్నారు. అట్లనే మేము ప్రొనోట్లు వ్రాసియిచ్చినాము. తర్వాత అమరగా వెంకటగిరిరాజాగారి రద్దుపరముకాని అప్పుడు లెక్కించిన రేటు తిరుగా చెల్లించుకొనుటకు ఒప్పుకొన్నగాని ముక్తముజరా యివ్వుటకు వీలులేదన్నారు. దాని నిర్బంధముపడజాలక అట్లనే ఒప్పుకొన్నాము. వెనుకటి 4 ఫసలీలకు రాశిలో లెక్కించిన ధాన్యముకూడ వసూలుపరచుకొన్నారు. కొన్ని గ్రామస్థుల ప్రొనోట్లుకూడ దావాలు వేసి డిక్రీలు పొందియున్నారు. రాశికి వ్యతిరేకముగా వసూలుచేసిన ధాన్యము యిప్పటికి వాల్యూను వందల ఖర్చుఅయినది. యిట్లు నిర్బంధముగా ఒప్పించుకొనినదేకాక, వ్రాయించుకొన్న ప్రొనోట్లు వాపసుయివ్వలేదు. 1336 ఫసలీ ముక్తముజరా యివ్వనూలేదు. ప్రొనోట్లను బట్టి చేసిన డిక్రీలు రద్దుపరిచినదీలేదు. ఈవిషయములన్ని పరిష్కరించవలెనని జమీందారుగారికి చెప్పుకొన్నాము. ఇదిగో అదిగో అంటూ కాలయాపన చేయుచున్నారు. ఎన్నిదినములు వెంకటగిరిలో పడియున్నను మా క్షేమములు విచారించు దిక్కులేదు. ధాన్యపు రేట్లు తగ్గియున్నందువలన మాబాధ చెప్పనలవిగాదు. నీటివసతులు లేకపోవుటవలన పంటలు సరిగా పండుటలేదు. ఆకారణమున ధాన్యపు రేట్లు సరిగా చెల్లించజాలకున్నాము. చెల్లించలేని ధాన్యమునకు కాలక్రియ ధరలుగాక హెచ్చుధరల ప్రకారము క్రింది సంవత్సర్రొక్కశిస్తు రాబట్టుచున్నారు. మాకు పండే ధాన్యము పుట్టి 1 కి రు 40 ల కంటె మించినుండదు. పుట్టి 1 కి రు 80 లు క్రిందివత్సర్ర గాలాకెవి చెల్లించుటకు జరుగును.

యిట్లు తయారైన డిక్రీలు అనంతంగా వున్నవి. ఈ డిక్రీలకు రైతులపై అనేకసుమారెంటుల వైగను పెట్టి రైతుల సర్వనిధుల బాధపెట్టుచున్నారు. రైతులు దినదినము దరిద్రులై పోతున్నారు.

కాబట్టి యీబాధలు తప్పించుకొనుటకు ఉపాయ మేదైనా యున్నదో దయచేసి తెలిపెదరని ప్రార్థించుచున్నాము.

ఇట్లు.
ఒక రైతు.

జవాబు:—

రైతులకుగల యిబ్బందులు చెప్పకొన్నారో తాము చెప్పుటకు సిద్ధముగా నున్నామనియు, రైతులు తమకు చెప్పకొనుట లేదనియు యెస్టేటువారు పలుమారు చెప్పుచున్నారు. కాబట్టి మీరు కోరుకున్న విషయములన్నియు అన్నిని పోస్టులో రిజిష్టరు ద్వారా మహారాజాగారికి పంపుకోవలెను. మరియొక అర్జీని తీసుకొని గ్రామమునకు 4 గురు చొప్పున కాపులను తోడుకొని మహారాజాగారి యొద్దకును, 2-వ రాజవుమారులవారి యొద్దకును, దివానుగారి యొద్దకును పోయి చెప్పుకొనవలసినది. ఆ యర్జీయొక్క నకలును, కర్తవ్యమువారికి నైతేము. రిజిష్టరు పోస్టుద్వారా పంపవలసినది. అట్లు చేసినచో తప్పక జమీందారుగారు మీ విషయమును పరిష్కరింతురు. అటు పరిష్కరించని యెడల తిరుగా మాకువ్రాసిన తగు సలహాల నిత్తుము.

జమీందార్లు
పూర్వనిరంకుశ కాగ్రితాన్వల మానితే బాగుంటుంది!

ఒక న్యాయమూర్తి తీర్పు-

అయోధ్య ప్రాంతమున ఒక జమీందారు వ్యభిచారదోషమున ఒక స్త్రీని దాతమోదించినా ను. ఈ దెబ్బలకు నిందు తాళాలుగానుండిన ఆమె ప్రాణమున గర్భముపోయినది. స్త్రీ దావాచేసినది. న్యాయమూర్తి జమీందారుని దోషిగా నిర్ణయించి శిక్షవిధించుచు ««ఈ జమీందారులకు నైజమాకినకాలముమున కర్తృత్వ మేమంచుమేలు. పూర్వమునవలె కసాయివాండ్ర తామకొన్న పశువులవలె ప్రజలను హింసించిన నేరము శిక్షను తప్పించు కొనజాలరు. దీని మీద ఎంత ధనిక గ్రహించిన అదిమేలు తెలిసిన నిర్వహణ సూచనములకు పాలగుదురు''—అనెను.

ఈ మహావాక్యముల నుండి మనవారందరు గుణపాఠముల నేర్చుకొనిన గౌరవము!

బెంగాలులో ఎస్టేట్ల నీలములు

14,202 ఎస్టేట్లు శిస్తు బాకీబడినవి

1928-29 సం-రములో 16 వేల ఎస్టేట్లు శిస్తులు బాకీపడెను. 1929-30 సంవత్సరములలో 14, 202 ఎస్టేట్లు శిస్తులు బాకీపడెను. శిస్తుబాకీపడిన ఎస్టేట్లలో మొత్తమ్మీద 9 వందల మాత్రమే యిదివరకు వేలము వేయబడెను. అదేవిధముగ 1929-30 సంవత్సరము శిస్తుబాకీపడిన ఎస్టేట్లలోకూడ వేలము కాగలవు.

కొన్ని యెస్టేట్లకు బాకీలు పూర్తిగా కట్టవేయబడవచ్చును.

చిట్టగాంగు జిల్లాలో మాత్రము బాకీపడిన ఎస్టేట్లలో ఎక్కువభాగము అమ్మబడెను.

బోగ్రాజిల్లాలో గత సంవత్సరము 200 ఎస్టేట్లు మాత్రమే శిస్తుబాకీపడెను. అందులో 12 ఎస్టేట్లు మాత్రమే వేలము వేయబడెను.

మీర్బాము జిల్లాలో 1186 ఎస్టేట్లు బాకీపడగా 34 వేలము వేయబడెను.

ఢక్కా జిల్లాలో 1206 ఎస్టేట్లలో 114 వేలము వేయబడెను. పాబ్నాలో 339 ఎస్టేట్లకు 22 మాత్రము వేలము వేయబడెను.

అల్లూరుపాడు—పెద్దపులి ప్రవేశము.

వెంకటగిరి డివిజను అల్లూరుపాడు గ్రామ సమీపమున నూతన చెరువు కింద, దత్తానగిరం కించెయను ప్రదేశమున పెద్ద పులి సంచరించుచు ఆ గ్రామరైతు పాదిరేటి పెంచలురెడ్డి ఆవుపసువుల 3 టిని హతముచేసినది. గ్రామస్థులు తుపాకులు గనర్ని మోటువారు లాగుకొన్నందున నిస్సహాయులైయున్నారు. గ్రామ సమీపములో షికారి కంచెలుంచుట ఎప్పటికైనను ప్రమాదమే!

ఒక విలేఖరి.

వెంకటగిరి సంస్థాన పాలన కళాశాల పాలన ఒకటే!

—(o)—

నూతన భవన నిర్మాణావశ్యకత.

[వెం. రా. కళాశాలకు సంబంధించిన విషయములనుగురించి మావిలేఖరి వ్రాయు వ్యాసములలో నిది మొదటిది. పాఠక మహాశయులు ఉదార మనస్కులై మాపత్రికలో ఇకరానున్న వ్యాసములను గూడ చదువుదురు గాక యని ప్రార్థన.—సంపాదకుడు.]

బ్రాంచిస్కూలు భవనము.

బజారులోనుండిన బ్రాంచిస్కూలు భవనము 1931 సెప్టెంబరుమాసమున కూలిపోయినది. నాలుగైదు మాసములు కమిటీ సభ్యులు నిద్రయును నాసక్తితో తలవంచక గడపిరి. ఇంతలో వేసవికాలపు సెలవులు వచ్చినవి. సెలవులలో మరమ్మతు చేయవచ్చునని యు, కావలసినంత కాలమున్నదనియు యూహించి ఎల్లరు మిన్నకుండిరి. ఏమరకున్నను జరుగకయే ఆ రెండుమాసములు కూడ గడచిపోయెను. జూలై 1 వ తేదిన భవనమేదియు లేకపోవుట సంభవించుటచే బ్రాంచిస్కూలు బాలురనుగూడ ముక్తసరు రస్తాన మంతయు తమ స్వంత పాఠశాల భవనములలో సమావేశపఱచుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. బ్రాంచి స్కూలు బాలురు 7 గంటలనుండి 10 గంటల వఱకు భవనములోనుండునట్లు, కాలేజి హైస్కూలు బాలురు 10-30 గంటలనుండి 4-30 గంటలవఱకు నుండునట్లును ఏర్పాటు గావించుకొనిరి. 1920 సంవత్సరమునకు మునుపు అనగా కళాశాల స్థాపితమగుటకు పూర్వము ఈ స్వంతభవనములలో ఒకవ స్కూలుమాత్రము అనగా 4. 5. 6. ఫారములు మాత్రమే సమావేశ మవుచుండెను. ఇప్పుడు అదే భవనములలో మూడుస్కూళ్లు కాలేజిని బ్రాంచి స్కూలును గూడ ఇఱికించిరి.

ఇక బ్రాంచిస్కూలు విద్యార్థుల విద్యాభివృద్ధిని ఆలోచింతము. 5 గంటలపదువు మూడుగంటల పదునైనది. ఏలన పీరియడు ముప్పది నిమిషములనే. గంటకొట్టినతరువాత ఉపాధ్యాయుడు తరగతికి వచ్చుటలోను, అటెండెన్సు వేయుటలోను, బాలురపుస్తకముల సవరించుటలోను, పదినిమిషములు కనుమరుగైపోవును. కావున పీరియడు 20 నిమిషములదిగా తేలుచున్నది. పాఠమునారంభించినవెంటనే, ప్రసంగమధ్యమున దానిని ముగింపకయే ఉపాధ్యాయుడు వెళ్ళిపోవుట తటస్థించినది. ఇక ఆ 20 నిమిషములలో ప్రతిభాపాధ్యాయుని ప్రకటనలు ఒకప్పుడువాగ్రూపమునను, ఒకప్పుడు లిఖితరూపమునను పలుమారు వచ్చుచు బాలురకు ఆహ్లాదమును జనింపజేయుచుండును. పదేపదిలేని తర్వాత బాలురు మధ్యాహ్న సాయంత్రములు ఎండలోనేమి వానలోనేమి విచ్చలవిడిగా తిరుగుటలో నిపుణులగుచున్నారు. బాలురు ఇట్లుండినచో కాని, పాశ్చాత్యులవలె ఉత్తర దక్షిణ ధ్రువములను కనిపెట్టుట, ప్రపంచము చుట్టుటకై విమాన యానముచేయుట, మొదలగు అతిసాహసకృత్యములను తాము చేయుటకు ధైర్యస్థైర్యములులేని వారగుదురు యని భారతీయాభివృద్ధిని కోరువారు చెప్పవచ్చును. అట్లే ఇప్పటి బ్రాంచిస్కూలు బాలురలో ఎవరైనను నొకసాహస కార్యమును కావించి అఖండయశస్సు సంపాదించినచో, మనకమిటీ వారి ప్రస్తుత ప్రవర్తన సంస్తవనీయము. అందులకు మనమెందరము కృతజ్ఞులమగుదుము. కమిటీసభ్యులలో 10 గురు న్యాయవాదులు. తక్కినవారును శేముషిలో వారితో నెంతమాత్రము తీసిపోవువారు కారు. 18 మందిలోను ధనాఢ్యులుకలరు. కమిటీలో సభ్యులుగానుండుటకు కోరుకొనేకాని, ఆసభ్యత్వమును పొందినతర్వాత, బాలురయొక్కయు, ఉపాధ్యాయులయొక్కయు చిత్తవృత్తి నాలోచింపక, వారి యభివృద్ధిని మనస్సున నుంచక, తమబాధ్యతలను విశాలహృదయముతో గ్రహింపక కేవలము స్వేచ్ఛల బుద్ధితో ప్రవర్తించు మనకమిటీ సభ్యుల గుణగణములను నేమని కొనియాడవచ్చును. ఇప్పటికైనను నిద్రమేల్కాంచి, ఈసమస్యను తీర్చుటకుపూని తమ నిజాభిప్రాయమును పౌరులకు వెల్లడిచేయుదురుగాక.

సైన్సులెక్చరు హాలు.

1920 వ సంవత్సరమున కళాశాలను నిర్మించిరి. హైస్కూలులో సెక్షన్లను ఎక్కువచేసిరి. కళాశాలలో గూడ విద్యార్థుల సంఖ్య హెచ్చినది. అయితే మనకమిటీసభ్యులు మాత్రము వారుకొన్నను వసతివిషయములను గురించి యాలోచించుట మానివేసిరి. విద్యార్థులవల్ల ఆదాయము ఎక్కువగ వచ్చుచున్నదేకాని దానిలో నొకపాలైనను వారి సౌకర్యములకు వినియోగింపబడుటలేదు. ఇప్పుడు సైన్సుబోధనకై ఇంటరు మీడియేటు జూనియరు, సీనియరు క్లాసులకును, 6 వ ఫారము నాలుగు సెక్షన్లకును 5 ఫారము నాలుగు సెక్షన్లకును ఒకటే హాలు. 4 ఫారము సైన్సుసభ్యతాభావముతో మాడెదరు. హాలొకటే కనుక వరుసగా సైన్సును వరుసగా బోధించినను విద్యార్థుల మనస్సులలో చొరవదని విశేషముల కృదాభిప్రాయము. 4 ఫారముసైన్సు ఉపాధ్యాయుడు ప్రతిదినము ప్రతిగంట తనసామగ్రిని ఈ మూలస్థానమునుండి ఆ మూలస్థానమునకు పలుమారు మోయుచు, ఒకప్పుడు మోయించుచు, పిదప పెంగాశ్ గ్లాసు గిన్నెల సమ్మర్దమునందును తిరుగుచుండవలెను. ఒక్కొక్కప్పుడు సైన్సుహాలును కాలేజివారు ఆక్రమించినప్పుడు స్కూలువారు తియరి పాఠమునైనను వర్క్ బెంచీల,మధ్య చెప్పవలసియుండును. మనకమిటీ సభ్యులకు ఉపాధ్యాయుడనువానికి కొంతఆత్మగౌరవమున్నదను సంగతి పొత్తుగా తెలియనట్లున్నది. కావున, వేఱొక సైన్సులెక్చరుహాలు అత్యావశ్యకమని యు, బాలురకేగాక ఉపాధ్యాయులకుగూడ అది చాలసుఖదాయకమనియు తెలుపుచున్నాను.

గ్రంథాలయము.

దీని దురవస్థను చూచువారికిని, వినువారికిని, పొంగిపొరలునంతటి దుఃఖము రాకమానదు. దేశ రాష్ట్రమునందంతటను, ఎన్నియో కళాశాలలకు సంబంధించిన గ్రంథాలయములున్నవి కాని ఇంత విషాదకరమగు నట్టి దెచ్చటను లేదు. ఇదివెంకటగిరి కళాశాల గ్రంథాలయమా యని యనదగియున్నది. పుస్తకములు, మేకులు బయలుపడ్డ రెండు 19 వ శతాబ్దపు మేజాలు, ఏదో ఒకసంగ్రామమున నాలుగవ కాలును పోగొట్టుకొన్న నేమో యనునట్లు రెండుకుర్చీలు ఈగ్రంథాలయమును అలంకరించి యుండెను. శ్రీ. మా. వెంకటరంగయ్యగారు స్వప్నము ఒకసారి తప్ప, ఇటీవలయువగా ఈ పదేండ్లుగా బాలుర ఉపయోగార్థముగాని, ఉపాధ్యాయులు రెఫరెన్సుకుగాని నూతనప్రచురణములను యథావిధిగా కొనువాడుక నిలిచిపోయినది. ఆ ఆ తరగతుల ప్రతిసంవత్సరపు పఠనీయగ్రంథములకు ఆమరుసటి సంవత్సరము క్రొత్తనెంబర్లనిచ్చి బీరువాలలో ంచెదరు. ఈ గ్రంథాలయము ప్రస్తుతము ఈ విధమునతప్ప ఇంకే విధమునను నభివృద్ధిగాంచుటలేదు. అయినను నాకు జూడ ఒకమంచియుపయోగము దీనియందు కాన్పించుచున్నది. అనునది భారతీయ జంతుశాస్త్రజ్ఞులలో నెవ్వరికైనను కావలెనని, వానికి ఈగ్రంథాలయమునందు చచ్చిన, చావబోవు, బ్రదుకుచుండు నల్లులను, ఎలుకలను, బొద్దింకలను, [illegible] అచ్చటనుండు వస్తువులు మనుష్యులను, [illegible] చేయించి, వాని [illegible] మన కళాశాల గ్రంథాలయమే ద్వితీయమునకు [illegible] ప్రకటింపవచ్చును. [illegible] లు దాని పుస్తకములను మనవాళ్లు [illegible] వచ్చును. పఠనీయ గ్రంథములు కేవలపఠనీయమేనా?

(సశేషము.)

జమీందారీరైతు.

శనివారము.

౧౭—౩—౩౨.

సూపరెంటు మార్పు.

—:o:—

జిల్లాపోలీసు సూపరింటెండెంటుగారగు సి. కరుణాకర నాయుడుగారు బార్-అట్-లా- సెలవుపైని ఈనెల 14తేది స్వగ్రామమువెళ్ళిరి. వీరు తొమ్మిదిమాసములు మాత్రమే ఈజిల్లాలోపనిచేసిరి. వెంకటగిరిజమీందారీలో జరుగుచుండినపోరాటమున వీరుజూపినన్యాయవిచక్షణ రైతులుమరువజాలరు. గోవిందంరెడ్డిగారి లాఠీచార్జివిషయమునను, డాక్టరు లంకాసుందరంగారిఅరెష్టువిషయమునను న్యాయవిచారణ జరిపి క్రింది యధికారులను శిక్షించి అక్రమముల నాపిరి. నాయుడు స్వతంత్రుడు, అబద్ధముల నాదరించువాడుకాడు. తన అంతరాత్మను అక్రమమని తోచినవిషయమున నితాని దృక్పని విని తొలగించినని చేయుటలో నిరుపమానుడు. శీఘ్రహాసు, బొప్పూరులందు పోలీసు వారి అత్యాచారములను, తను నిరుటులో, మొదటివారుకాకపోయినను. వానికప్పుడుప్పుడు నిజస్థితిని ఉన్నతోద్యోగులకెఱుకపరచినసర్వ సౌఖ్యమును సరకుగొనక శాంతిస్థాపనకై అహోరాత్రములుపాటుపడినమండలాధికారులలో ప్రధములని చెప్పవలయును. ఇంతమాత్రమున కీర్తిశేషులైనయం. యస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యరుగారు చూపినధైర్యసాహసములలోటుకలిగించినట్లుచదువరులు భావింపజనదు. వారునాటిన బీజములే నాయుడుగారుపోషించిపెంచి ఫలవంతముచేసిరి మాసవేంద్రుని సానుభూతి, కరుణాకరుని దయార్ద్రహృదయము, మ్యాజిస్ట్రేటు మేర్ గారి న్యాయవిచక్షణ జమీందారైతుయొక్క ఆశాలతను పెంపొందించుటలో సహాయపడియు రయితుయొక్క కష్టములుపూర్తిగ తీసివేయ లేకపోయినను వెంకటగిరిజమీందారీ ఉద్యమము యొక్క నిజస్వరూపమును యదార్థతను అకుంఠితప్రాబల్యమును, దౌర్జన్య రాహిత్యమును, ప్రభుత్వ ఉన్నతోద్యోగులకు కన్నులకు కట్టినట్లు తేటపఱచి నాగరికప్రపంచ దృష్టిని నాదలకొలది సంవత్సరములనుండి నుగుచుచుండిన జమీందారైతుయొక్కదుస్థితిని నేటికి ప్రపంచమునకు చాటగలిగినది. ఎందఱె ట్టిప్రయత్నములు చేసినను కరుణాకరనాయుడునెల్లూరుజిల్లాయుద్యోగకాలమునందే రాజుకు, రైతుకు, యిరుపురికి రవమునకు లోటులేనివిధమునశాంతియేర్పరుపగలిగి రైతులను చెప్పరాని చిక్కులపాలుచేసిన పోలీసు కేసులను ఉపసంహరించి శాంతిమార్గమే యెట్టిబలవంతులకైనను ఉత్తమోత్తమమనినిస్పష్టపఱచి, సమస్తరైతుప్రపంచముయొక్క హృదయాంతరాళమునుండి వెలివిరియు కృతజ్ఞతావాహినియందు నోలలాడకలిగెను. రైతులదురాక్రందనమును నిరంతరమువినుచుండుటచే యొక్క దినమైననువిద్రాసుఖముల ననుభవింపక నేడుస్వస్థానమున విశ్రాంతిగైకొనుచున్న శ్రీకరుణాకరనాయుడుగారిని హృదయపూర్వకముగా అభినందించుచున్నాము. సర్వేశ్వరుడు వారికి చిరాయురారోగ్యములు ప్రసాదించుగాక. ఇప్పటికైనను ప్రభుత్వహృదయము మాయుద్యమముయొక్క నిజస్థితిని గ్రహింపగలిగినందులకు ధన్యులము,

---

ఈ లోపల భారతనాయకులందరు తే 19ది బొంబాయిలో సమావేశమై సమస్యను పరిష్కరింప జూచుచున్నారు. సర్పుపటేలు సమ్మతించునని అంబేద్కర్ కూడను కొంత సరళత జూపిరి.

తే 20ది దేశమందంతట ఉపవాసము జరుపవలయునని ఆదేశింపబడినది.

గాంధిమహాత్ముని ప్రాయోపవేశదీక్ష.

నిమ్నజాతులకు ప్రత్యేక నియోజక వర్గముల తీసివేయవలెనను శపథము.

తే 20 ది లోపలభారతీయులు, బ్రిటిషు క్యాబినెట్, దీనిని తొలగింపనిచో నిరశనవ్రతము నవలంభింతురు.

"మరణించు వరకు నిరాహారము."

అంబేద్కరు మెత్తబడుట-నాయకులసమావేశము.

ఈ మధ్య ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిన సాంఘిక పరిష్కార దత్తమునందు నిమ్నజాతులకు ప్రత్యేక నియోజక వర్గముల నేర్పరచిరి. కాని హిందూ సామాన్య నియోజక వర్గమునందుగూడ వోటింగుహక్కు నొసంగిరి. ఇది హిందూసంఘము విచ్ఛిన్నకారిఅనియు, శాశ్వతముగా బహిష్కరింపబడి హింసామార్గము తప్పించుటకే వేరుచేయుబడునని జాతీయవాదుల వాదము. దీనికి అనుగుణ్యముగా నిమ్నజాతి నాయకుడు ఎం. సి. రాజా, హిందూసభా నాయకుడు మూంజేగారలు ఒక ఒడంబడిక కుదుర్చుకొనిరి.

కాని ప్రభుత్వ పక్షపాతులయిన డాక్టర్ అంబేద్కర్, శ్రీనివాసన్ మొదలగువారు ప్రత్యేక నియోజక వర్గముల గావలయునని. దీనికి దోడు వారు జాతి అంతయు దీనినే వాంఛించుచున్నదని తెలిపిరి ఈ తాలిమునారము శేవవేసిరి. అంబేద్కర్ మొదటి రౌండు టేబిల్ సభలో జాతీయ భావముల వెలిబుచ్చి ఎందులకో మరల మారియున్నారు.

గాంధిమహాత్ముడు మార్చి తే 11 ది రౌండు టు, హోరుగారు, ప్రధాని మ్యాక్డోనాల్డు గారలతో యీ విషయమై ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు నడిపి, దీనిని సవరింపనిచో నిరాహార దీక్షతో తన ఉజ్వల జీవితమునకు బలిగా ప్రాణములనర్పించెదననియు, సవరింపనిచో ఈ20 నేది దీక్షప్రారంభింతురనియు కృతనిశ్చయము దెలిపిరి. ప్రభుత్వము దీనికి సుముఖత జూపక మహాత్ముని వదలివేయ వలెనని యున్నారు.

అక్రమ సెస్సులు.

న్యాయ సమ్మతములు గావు.

జమీందారు, రయితులవద్ద తనకు చట్టప్రకారము చెందవలసిన రెంటు తప్ప యే పేరుతో గాని, యే మిషతో గాని చట్ట సమ్మతముకాని అధనపు పన్నును వసూలు చేయరాదను.

అని యెస్టేట్సులాండు ఆక్టు 143-వ సెక్షను ఘోషించుచుండగా వెంకటగిరి సంస్థానమువారు షుమారు 30 సంవత్సరములనుండి "యిన్‌కంటాక్సు" అను పేరుతో కంచెపల్లెలకు పోగ్రెస్సులకు తాము సర్కారుకు యిన్‌కంటాక్సు చెల్లించుచున్నామనే మిషతో వసూలుచేయుటయు దేవాలయముల పేరున శివునిపేర (రు 1-కి 0-0-2), కోదండరామస్వామి ఉత్సవం (రు 1-కి 0-0-2) అను పేరులను రయితులవద్దనుండి ప్రతిసంవత్సరము వసూలుచేయుచుండుట యీనాటికైనను అంతరించుట రయితులకు సంతోషకరమైన వార్త. కట్టుబడు వెంకటగిరి తహసీలుదారు గూడూరు రయితులకు పంపిన తాఖీదులో పై పన్నుల వసూలునిలిపితిమని ప్రకటించినారు. ప్రభుత్వమువారు యిప్పటికైనను కనులు తెరచి యీ అక్రమ సెస్సులను అంతరింప జేసినందులకు రయితులు గాఢమైన కృతజ్ఞతకు పాత్రులు. జమీందారు వృత్తిపన్నులు తెలియక గాని మరియే కారణముచేతగాని వైవిధ్యమైన పన్నులను వసూలుచేయ ప్రయత్నించు జమీందారునౌకర్లుల యొక్క జాగ్రత్తతో ప్రవర్తింపవలెనని మా రైతుసోదరుల హెచ్చరించుచున్నాము.

తిరుపతిపన్ను.

దేవస్థానములను రిపేరుచేయుట ధర్మసత్రములను బాగుపరచుట అను నెపముతో యితర జమీందారీలలో వసూలుచేయబడుచుండిన "తిరుపతి పన్ను" అక్రమమైనదని మద్రాసు హైకోర్టువారు (13 మద్రాసులా జర్నల్ 379-వ పేజీ చూడుడు) తీర్మానించిరి.

మామూలు.

రయితు అనుభవించు భూమికి ప్రతిఫలముగాగాక రయితు భూమితో సంబంధించక రయితు యిష్టముపై ఆధారపడి వసూలు కాబడునట్టి పన్ను యెన్ని సంవత్సరములనుండి వసూలు చేయబడుచుండినను యిట్టి పన్ను యివ్వవలెనని రయితుకు జమీందారుకు మధ్య ఒడంబడిక యున్ననూ అట్టి మామూలుగానీ, ఒడంబడికగాని యింతమాత్రము చెల్లనేరవు (17 మద్రాసు పేజీ 45 చూడుడు.)

"న్యాయవాది."

డిప్టిసూపరెంటు.

వెంకటగిరి రయితుల యాందోళనను అణగద్రొక్కుటకై ప్రత్యేకముగ నియమింపబడిన డిప్యుటీ సూపరింటెండెంటు శ్రీ రాజులు నాయుడుగారు కాలవశమున సర్కారులకొండ శీకారణ్య ప్రాంతములకు బదిలాయింపబడిరని పాఠకులకిదివరకే తెలిపియుంటిమి. వారికి మారుగ మనజిల్లాకు పంపబడిన శ్రీ రహిమాన్ సాహెబుగారు చాలా సౌజన్యులనియు యదార్థవాదులనియు ప్రజలక్షేమము అచిరకాలములోనే చేకూర్చగలవారనియు తెలియుచున్నది. వీరికాలమునైన వెంకటగిరి రయితులకు రాజుకు రాజుగారికి శేదాసులకు దండనాధర్మాలకు పసుగణములకు ఆఫీసర్లకు వెంకటగిరి వార్తాహరులకు నిజమయిన సమాధానం చేకూరగలదని నమ్ముచున్నాము.

శ్రీ వెంకటగిరి కుమార రాజాగారు యీవారము మద్రాసు శాసనసభకు ప్రజల ఓట్లపై ఆధారపడరని తెలియుచున్నది. యీ వార్త సత్యమయినచో శ్రీవారు వెంకటగిరియందు విశేష కాలము ఉండుట సంభవించును గాన రాజకార్యములు రయితు కార్యములు, కుమారరాజాగారి వాక్చాతుర్యముల వలన చక్కబడునని ఆశించువారము. శ్రీవారు, శ్రీవారికి సంబంధములగు యీ విశ్రాంతి కాలము యిదివరకు దేశిరెడ్డి రామిరెడ్డిగారికి వాగ్దత్తముచేసిన వెంకటగిరి రయితుల పొలములు ఆముల లోనికి వచ్చునని తలచెదము.

వెంకటగిరికి నెల్లూరుకి రయిలు చార్జీలు రయిల్వే కంపెనీవారు యీ నెల మొదటి తేదీనుండి తగ్గించిరి. రయితులపై కేసులు, అధనపు పోలీసు సిబ్బంది, ఉపసంహరించుకొన బడునని వారికి తెలియదు కాబోలు?

తగినశాస్తి?

డాక్టరు లంకా సుందరంగారిని, వెన్నెలకంటి రాఘవయ్యగారిని గూడూరులో అరెస్టుచేసిన పోలీసు దార్కులనుత్సవపేటలో వెళ్లూరు గోవిందరెడ్డిగారిని లాటీలతో కొట్టిన పోలీసువారిని పోలీసుడిపార్టుమెంటువారు డిస్మిస్సుచేయుటయో శిక్షించుటయో తెలియవలసి యున్నది.

క్రొత్తపోలీసు సూపరెంటు

—:0:—

మనజిల్లాలో పోలీసు సూపరింటెండెంటుగారు నాలుగు మాసములు సెలవుపుచ్చుకొని స్వస్థానమగు మలబారుకు వెళ్ళిరి. వారిస్థానమున బాల్యాండోగారు పోలీసు సూపరింటెండెంటుగా నియమింపబడిరి.

పెన్షనా? సెలవా?

వెంకటగిరి వ్యవహారములలో గతసంవత్సరము నుండి జమీందారుగారికి తిరుగని విశేషముగ పాటుపడినందులకై వెంకటగిరి మేనేజరుగారు (అడవిదొర) మూడుమాసములు సెలవుతీసుకొని పోవలసినట్లు తలపెట్టించినదని వెంకటగిరి అముద్రిత వార్తాహరుని వలన తెలియవచ్చుచున్నది.

వర్షఋతువు.

బ్ర. శ్రీ. మొదలి రామకృష్ణశాస్త్రి.

పుబ్బకార్తె శ్రావణ బ 12 ని యందు ప్రవేశించుచున్నది. ఉత్తరకార్తె 25 తేదియందు ప్రవేశించును. ఈ కాలము వర్షఋతువులో చేరియున్నది. కాని పుణ్యాహవాచన కాల నిర్ణయ మను సరించి వైశాఖాది అశ్వినాంత మాస షట్కము వసంతాది వర్షాంతము ఋతుత్రయమగును. దీనివలన భాద్రపదాశ్వయుజములు వర్షఋతువగును. భాద్రపద బహుళము మహాలయ పక్షము పితృపక్షము. ఇది దేవాస్త్రకాలము. "సాయంసంధ్యా పితృప్రకాశ" కొందరి మతానుసారము "వృశ్చికేవర్జనం యాంతి నిరాశాః పితరోగతాః" అనుటవలన వృశ్చిక మాసము వరకు పితృకాలమున్నది, పితృకాలమున ఆస్తకాల సామీప్యము విశాఖతో కాని మేఘములను పొందవు, అంతవరకు వర్షఋతువును చెప్పవలసియుండును. అశ్వీన బ 30 లు దీపావళి, ఇది ఆస్తమ

యా చిహ్నము. కనుక భాద్రపద ఆశ్వీజములను వర్ష ఋతువని చెప్పుటకు ఆధారములున్నవి. గాలివాల మని యొకకాలమున్నది. "శ్రావణ భాద్రపదములు చేటలు గాలిపోవు కాలము" అని ప్రతీతికలదు. అనగ విశేషించి పడమటి గాలికొట్టు కాలమిది యై యున్నది.

మాలపున్నమకు ముందు పడమర, పడమర గాలికి ప్రతీతియున్నది. మాలపున్నమ భాద్రపద శుక్ల ౧౫ లు. అందుచేతనే మనదేశములో పంచకమ్ములు జరుపుచుండిరి. అది మొదలు రెండుమాసములు కార్తిక పూర్ణిమవరకు మనకు వానలు కురియుకాలమగును. కావుననే "కార్తికము కడవానల"ని చెప్పెదరు. కార్తికపూర్ణిమలో పూర్ణిమాంత కార్తికము చెప్పుదురు.

ఆశ్వయుజ మాసములో మనకు వానలు విస్తారముండవు. ఉత్తరామాసములోనన్నే మెండు వానలు. ఉత్తరకార్తె విత్తుల వల్లకమునకు కడపటిది, "ఉత్తర నూరి విత్తురంపు" అనగా విత్తనాల గంపను ఉత్తరలో ఎత్తి, వర్షములేకున్నను భూమిలో విత్తుట అలవాటు. అవలక్షణముగా విమెలచును. తప్పక పైరు మొలకెత్తునని నమ్మకము.

వర్షయోగము.

శెప్టెంబరు నెల 26 వరకు ఉత్తర కార్తె యున్నది. పై ప్రకారమిది వర్ష ఋతువులో చేరిన మానియారంభ కాలమై యున్నది. ఇందులో గురు శని బుధులు సౌమ్య నాడీసంచారము చేయుచున్నవారలు. కనుక విశేషము ఉరుములు గాలి, గాలిదిపాటి వర్షము కురియుట కవకాశముకలదు.

శ్లో- జీవసౌకేత సౌమ్యశ్చ రవిహాస్యైవ చాడికా
అతిగజలం మహావాతం అల్పవృష్టిఫలప్రదం.

భాద్రపద బ ౧౦ లు తే 25-9-32 దిక, ఈ వేలాదలకలసి ౫ దినములలో మంచివర్షము కురియవచ్చును.

శ్లో- ఏకనాడీసమారూఢా చంద్రమాధరణీసుతౌ,
యదిస్యాత్ భవేత్తేన కలావీశ్యాస్వంబుజే

అను ప్రకారముకు- వ, గురువులు జలనాడిలో సంచరించెదరు. ఈసమయములచంద్రయోగముగనున్నది.

శ్లో- జలరాశిగతే చంద్రే జామిత్రే నవపంచమే
అర్కానూర్ద్రయుక్తేన పర్యాదే కార్యం జగత్.

అను ప్రకారము చంద్రశుక్రులు కటకమునను, సప్తమమున శనియును యున్నదున నిద్రప్రశస్త వర్షయోగము. కుజసంబంధమంత ప్రతికూలత కాదు. కావున సమయములో వానలు ప్రవహింపగల వర్షము రాగలదని ఆశించుచున్నవాడను.

వెంకటగిరి
యెస్టేటుముచ్చట్లు.

ఈమధ్య వెంకటగిరిలో మంగలివాండ్లకు పవెళ్ళుకైంది. రిట్రెంచిమెంటులో మూతిన తెల్ల వెంట్రుకలున్న వారినంతా యింద్లకు పంపుతున్నారట అందుకోసరం రాత్రిలకు రాత్రికే మంగళ్ళవాళ్ళకి అరగంటలోను నుండే తెల్లవెంట్రుకలం

వెంకటగిరి రైతుల
కానిసల్యము.

మహారాజశ్రీ మోపూరుగ్రామ మునుసబ్ గారికి—

అల్లూరుపాడు ఖండాం ఫారెస్టు గార్డు పుర్యోధనుల వీరాస్వామి వ్రాయునది.

రేపు పుత్రపూజ శ్రీ శ్రీ మహారాజకుమార్ బహదర్ (రాజాగారి రెండవ కుమారులు) వారు నూతెలకించె పరవతోలించుటకు దయచేయుచున్నారు. గాన సదరుపరవ తోలుటకు మీయులాకా గ్రామాకుల రైతులను పరవకు పిలుచుకొని రేపుఉదయం 7 గంటలకు సిద్దాపురపాటిబావి వద్దకు పిలుచుకొని రావలసినట్లు శ్రీ శ్రీ వారి సెలవు గనుక తెలుపడమైనది.

(సం) దు. వీరాస్వామి.
11-9-1932. అ-ఫా-గార్డు.

లా కూడ తెలుకున్నారట. అట్లావూడ పెరికించడం దువ సమర్థులును, విద్యాధికులునునైన శీతాపతిరావుగార్ని యింటికి దయచేయమన్నారట. ఔను ఇంచా ఒతిసుకోని ఉద్యోగులుండడం వల్ల తక్కినవూక్కంతా తలగొట్టినట్లుండదు? భోగంవారి బజారులో పతివ్రతలనంచుతా?

* * *

ఐతే శతవృద్ధువు అశిస్టెంటు దివానుగారి సెట్లావుంచారయ్యా అంటె వార్ని నిలిపితే కొమారుడు కూడా నిలస్తానన్నాడట. కొమారుడు నిలిస్తే రైతులకు అరెస్టువారంట్లు తెచ్చే పలహా యెవరిస్తారా యని ఆలోచన చేసినారట.

* * *

యేదిచేసినా మా వారిపద్ధతి లోకానికి చిత్రంగా నేవుంటుంది; రిట్రెంచిమెంటు జాబితా చదివితే నవ్వొస్తుంది వినండి, నిలిపించదలచినంటే: నెంబరు ౧వన్, దివానుగారి యిల్లువ్రాద్రే మనిషి జీతము 1-12-4. నెంబరు ౧౬, నారవారిసత్రంలో స్వీపరు జీతము 0-12-0 లు, నెంబరు ౧౭: అన్నదమ్ములకు ఆరునెలలకు పన్నెండు రూపాయల జీతగాండ్లు వలుగురు. వీళ్ళతోనా సంస్థానం ఖర్చులు తగ్గించేది? వేలకువేలు, లక్షలకులక్షలు పెనేఖర్చులు పెరిగినట్లైవుంటె ఈలాంటి ఖర్చులు యెన్ని తగ్గిస్తే పెయ్యిరూపాయలౌతుంది.

* * *

మా దివానుగారి పెట్టెలో ఉత్తరాది కరణ్ణాలువారి ఉద్యోగ దరఖాస్తులు కట్టలుకట్టలుగా వున్నవట. అందుకోసరం తెల్లవెంట్రుకలు కనపడ్డ వారినంతా వూడపెరుకుతారని భయపడుచున్నారు. జమీందారీయేరియాలో చదువుకున్నవారికి ముందు ఉద్యోగాలివ్వి తర్వాత ఈజిల్లావారికివ్వి అటువెన్క ఉత్తరాదివారిని చూస్తె బాగుంటుంది. నైజాములో "ముల్కి సర్టిఫికేటు" (ఆదేశంలో పుట్టినట్టు సర్టిఫికేటు) వుంటేనేగాని ఉద్యోగమివ్వరు. యిప్పుడు నైజాముగారి ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ కాలేజీలో చదివినవారికితప్ప యితరులకు ఉద్యోగాలివ్వటంలేదు. అభిమానముంటె అన్ని జరుగుతవి. నెల్లూరు జిల్లాబోర్డులో పంచాయతీ ఆఫీసరు ఉద్యోగం ఈజిల్లావారికే యివ్వాలిసిందని తీర్మానిస్తే అతీర్మానాన్ని కాలదన్ని కుమారరాజాగారు పరాయిజిల్లావారికిచ్చినప్పుడు దివానుగారు మాత్రము కొత్తపంథా అవలంబిస్తారా?

* * *

నగరి పిల్లకాయలని వెలమదొరల సంస్థానాలలో దాసీబిడ్డలు తండోపతండాలుంటారు. వీరిలో ఆడపిల్లలకు పెండ్లిండ్లు చేయరు. వ్యభిచారముతోనే కాలంగడపాలని దొరల ఉద్దేశ్యము. వెంకటగిరిలో రెండేళ్ళక్రిందట యిద్దరుదాసీపుత్రికలకు వివాహముజరిగింది. అదిచూచి జమీందారుగారు మండిపడి పెండ్లికిపోయినవారినంతా ఉద్యోగాలు వూడపెరికారు. ఆసంతానం వెంకటగిరిలో తండోపతండాలున్నారు. యీదాసీపుత్రికలు పరాయిదేశాల్నుంచి భాగ్యవంతులైన పురుషుల్ని దిగుమతిచేస్తుంటారు. వీరికి సంస్థానమువారు భోంచేసిన ఎంగిలి మెతుకులు వేదజల్లుతారు. పాపం ఈ ఆచారంతప్పించలేక వేంకటగిరైనా యీ యెంగిలికూటికి ఆశిస్తారు. కాలమహిమవల్లను యీపద్ధతిపాటించడం యెస్టేటువారి కీర్తికి కళంకదాయకంగా వుంటుంది. అయెంగిలి కూటికోసం పె భత్యాలిచ్చె పద్ధతి మారిస్తే రాజాగారి యెస్టేటు చరిత్రకారులైనా మంచి అక్షరాలు వ్రాస్తారు.

ఎస్టేట్సు ల్యాండు ఎక్టు సవరణ బిల్లు—సెలెక్టు కమిటీవారి [illegible]చర్యలు.

ప్రజాప్రతినిధులులేని సెలెక్టు కమిటీ నివేదకను ప్రజాభిప్రాయాని వహించని సభ [illegible]చుట.

రైతుబిడ్డ మునిస్వామినాయుడుగారి ఉదాసీనత.

సెలెక్టు కమిటీ జమీందార్లకు లొంగిపోయినది.

1908 సం॥లో తయారు చేయబడిన ఆక్టు అసంపూర్ణముగా నున్నదనియు దానిని సవరించవలయుననియు పెద్దలందరి అభిప్రాయమై యుండెను. ప్రభుత్వమువారు 1914 మొదలు యిదిగో అనుకొనుచు కాలయాపన చేసిరి. ఈ మధ్యకాలములో ఒకటికి రెండు సెలెక్టు కమిటీలు వేసి వారు బిల్లును తయారుచేసి ప్రభుత్వము వారికి పంపిరి. అట్టిపంపినవాటిలో [illegible] ప్రజలు [illegible] వర చేసినప్పటికిని ప్రభుత్వమువారు నిరాకరించి రైతులను పరిపరి ప్రాతినిధ్యము లేని ఈ కౌన్సిలులో ప్రవేశపెట్టిరి. బిల్లును అభిప్రాయము వ్యతిరేకముగా ఉన్నను ప్రభుత్వమువారు సరికొత్తగా బిల్లు ప్రవేశపెట్టిరి. బిల్లు సెలెక్టు కమిటీకి పంపబడెను.

రైతు కోరిక నిరాకరణము.

సెలెక్టు కమిటీ నిర్ణయించుటలో రైతులకు చాలా అక్రమము జరిగినది. జమీందారులను, వారిపక్షము వారిని జాస్తి మందిని వేసిరి. రైతుల కొరకు పోరాడ గలవారు ఒకరిద్దరికి కూడ జాస్తి లేదు. శ్రీ [illegible] గారిని [illegible] కమిటీలో చేర్చవలసినదని కోరిరి. కాని జమీందారులు యిష్టపడనందున నిరాకరింపబడినట్లు తెలియుచున్నది. శ్రీ రామదాసు పంతులవారిని నైనను వేయవలసినదిగా కొందరు సలహాయిచ్చిరి. అదియు నిరాకరింపబడెను.

ఈ కమిటీని కౌన్సిలు వారంతా ఒప్పుకొన్నారని తలయూచిరి. జస్టిసు పక్షమువారంతా జమీందార్ల పక్షమువారు; కౌన్సిలులోని వ్యతిరేకపక్ష నాయకుడు జమీందారులు నాయుడుగారు; యిక నెవ్వరు ఈ కమిటీని ఆక్షేపించును?

మునుస్వామినాయుడుగారి యుపేక్షాభావము.

ఈ కమిటీవారికి జూన్ తే 8 దీ[illegible] సభాస్థల మందవలసియుండెను. ఈ రహస్యము రైతులెవ్వరికీ తెలియదు. తెలిసిన నెల్లూరి రైతు సంఘమువారు ఉదాసీనము వహించిరి. రైతులకొరకు పాటుపడతా రనుకొన్న మునిస్వామి నాయుడుగారు తను నెల్లూరి రైతుసంఘమువారికైనను హెచ్చరిక యిచ్చినవారు కారు. యెట్లయితేనేం ఒక్కసవరణగూడ రైతుల పక్షమున సెలెక్టు కమిటీకి రాలేదు. చిత్తూరు రైతుల పక్షమున పోరాడతారనుకొన్న సి. ఆర్. పార్థసారథి అయ్యంగారు సైతము సరిగ్గా [illegible] పంపలేదు.

సెలెక్టు కమిటీవారు తే 15-7-32 దిన మద్రాసులో సమావేశమైరి. ఆరోజు మునుస్వామినాయుడుగారు, పార్థసారథిఅయ్యంగారు గాని హాజరుకాలేదు. ఆ రోజు శ్రీ [illegible]ములలో జిరాయితీ హక్కును గూర్చిన ప్రశ్న రైతులకు ప్రతికూలముగా పరిష్కరింపబడినట్లు తెలియుచున్నది. కొందరు సెలెక్టు కమిటీ సభ్యులను నెల్లూరుజిల్లా జమీందారీ రైతుసంఘ ప్రతినిధులు దర్శించగా బిల్లు ప్రస్తుతం రాదని మునిస్వామి నాయుడు గారు చెప్పినారనియు, అందువల్ల తాము ఉదాసీనంగా ఉన్నామని సెలవిచ్చినారు. దీని మరి రహస్యమేమిటో?

రైతుకు కేవలము వ్యతిరేకము.

బిల్లు సెలెక్టు కమిటీలో చాలాభాగం పూర్తి అయినదట. అక్టోబరు ప్రథమమున కూడనున్న శాసన సభకు యీ బిల్లు రావచ్చును. ఇప్పటికి తీర్మానింపబడిన వరకు చాలాభాగము రైతుకు వ్యతిరేకంగానే తీర్మానింపబడినట్లు తెలియుచున్నది. సైతి భూమి విషయములో చాలా అక్రమము జరిగినట్లు తెలియుచున్నది. ఎవరు రైతు ప్రశ్ననుగూర్చి పాటుపడేది? ఉన్న వారిలో పోరాడతగినవారికి యీ గొడవే అర్థంకాదు. ఒకరిద్దరు నోరుమెదిపినను బలములేనప్పుడు యేమిచేయగలరు? ఒకానొక విషయము రివిన్యూసభ్యుడు జమీందార్లకే ఓటుచేసెనట! యిట్టిపరిస్థితులలో రైతులకు క్షేమము కలుగునని ఆసించుట కల్ల. శిస్తుబాకీకి లిమిటేషన్ 12 సం॥లు ఉండవలెనని జమీందార్ల అభిప్రాయములు. ఔను! రైతుల ప్రతినిధులమని జమీందార్లు శాసనసభలో దూరినప్పుడు రైతుకు రక్షణేది. "పులిదాసర్లకు మేకుతుందా?" విషయాలిట్లున్నవి. జమీందారీ రైతులు యింకటినైనను మేల్కొని సభలచేసి తమ అభిప్రాయాలను ప్రభుత్వమువారికి తెలిపి తగిన ఆందోళన చేయకున్న శాసనసభలలో ఏ మాత్రము రయితుకు న్యాయము కలుగదు. గాన రయితు లెల్లరు వెంటనే మేల్కొనవలెను.

నచ్చకపోతే నేనేమి చేసేది?

పశ్నోత్తర రూపకము.

—(౧)—

[illegible] అభినవ సుమతి [illegible] [illegible] ఆని వుంటుంది. [illegible] వరకు [illegible] వలెనే అని [illegible] — నాటక [illegible] అయినా [illegible] కవలేరు. ఈ [illegible]? చిత్తూరు పిళ్లెగారు!

* * *

అనుకరణలో తెలుగువారు [illegible] రాఘవాచారి [illegible] పాటలు [illegible] రెండూ చేతులు [illegible] అరవంలో [illegible] పాటలకు [illegible] అందాన్ని [illegible] [illegible] మాధుర్యం కనబడుతుంది. [illegible] భజన మందిరంలో [illegible] లీలావతి [illegible] మొదలు నుంచి చివరవరకు పాటకానికి [illegible].

* * *

ఇక చిత్తూరు పిళ్లెగారికి [illegible] మారకో పిళ్లెగారి [illegible] వెంకటరత్నంగారికి [illegible] చిత్తూరు [illegible] కాంతి [illegible] భావప్రకటనం— [illegible] బాగుండేవాయి. [illegible] మొదటి తరగతివా చేశారు పిల్లవాడు.

* * *

[illegible] వచ్చినవారి [illegible] విష్ణువుకు గొ

[illegible] కంటే [illegible] అదృష్టం [illegible] [illegible] వుంటున్నారు [illegible] [illegible] చెప్పి వదిలినారు.

* * *

[illegible]

* * *

ఇక నాటక [illegible] దని [illegible] [illegible] చేయడం [illegible] [illegible] నిమ్మ ళంగా జరిగి పోయింది. [illegible] ప్రేక్షకులు ఎవరు [illegible] వుండాల— ఇది గలభాకు [illegible] మని 144 లో పోలీసువారు [illegible] తమా ఇచ్చిన్న సంగతి.

* * *

మనవారిని సద్భావంతో [illegible] కోపపడితే ప్రయోజనంలేదు— [illegible].

—మాలికుడు.

* * *

వెంకటగిరి హైస్కూలులో స్కూలు ఫైన లు విద్యార్థులు 18 కి 6 మందిప్యాసైనారు. ఇంత అధ్వాన్నము యే హైస్కూలులో లేదు. ఉపాధ్యా యులు [illegible] పాల్గొనడం వల్లనే విద్యార్థులకు యీ కర్మంపడుతున్నది. ఇకముందు స్కూలు ఫైనలు విద్యార్థులే అంతర్థాన మౌతా రేమో యీ హైస్కూలులోనని భయమేస్తుంది.

ఎస్టేట్సు ల్యాండు ఆక్టు సవ రణ బిల్లు సెలెక్టు కమిటీ మెంబర్లు.

1. శ్రీ అల్లాడి కృష్ణస్వామయ్యరుగారు.
2. ,, ప్రధానమంత్రి మునిస్వామి నాయుడుగారు.
3. ,, బొబ్బిలిరాజాగారు.
4. ,, వెంకటగిరి కుమారరాజాగారు.
5. ,, కుమారమంగలం జమీందారు. డాక్టరు సుబ్బరాయన్ గారు.
6. ,, ఖాన్ బ॥ దూసాహ్యలిసాహెబ్, గారు.
7. ,, పర్లాకిమిడి రాజాగారు.
8. ,, లెవిన్యూ మెంబరు క్యాంబెల్ గారు.
9. ,, సి. ఆర్. పార్థసారథిఅయ్యంగారు.
10. ,, సి. సింహాచలముగారు.
11. ,, కె. ఆర్. వెంకటరామయ్యర్, గారు.
12. ,, సి. యస్. రత్నసభాపతి మొదలియార్ గారు.
13. ,, ఎ. రంగనాథ మొదలియార్ గారు.
14. ,, యం. ఎ. మాణిక్యవేలు నాయకర్ గారు.

వెంకటగిరి రాజాగారి మీద దావా.

[illegible] మహారాజాగారి తమ్ములు రాజా వేణుగోపాల కృష్ణయాచేంద్రుల వారి కుమారులు శ్రీ రాజా రాజేశ్వరరావు, రాజా మహేశ్వరరావుగార్లు వెంకటగిరి యెస్టేటు మీద తమకు యివ్వవలసిన అల వెన్సుకుగాను రు 150, 000 లకు నెల్లూరు సబ్ కోర్టులో తే 4—7—1932 దిన దావా వేసిరి.

ముద్రాపకుడు, సంపాదకుడు, ప్రకాశకుడు:— నెల్లూరు వెంకటరామానాయుడు, జమీందారీరైతు ముద్రాక్షరశాల, గాంధీపార్కు నెల్లూరు.